

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló”, a vobis institudam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felét szerkesztő:
BILKE FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-ter.
Egyes számok kaphatók: a dohányboltokban.

A társadalom föltámadása.

Irta: Dr. PROHÁSZKA OTTOKÁR.

A husvét a föltámadásnak s a megdicsőült életnek ünnepe; ünnep, mely hirdeti, hogy a halál nem cél, nem vég s hogy a létnek s az életnek titka és célja a megdicsőülés. A kifordított sarkövön áll a megdicsőült Krisztus s mondja: „én vagyok az élet, ti vagytok a sirsők; én élni, ti ölni; én életetni, ti temetni tudtok.” Valóban ugy is van. Az ember ölni, egyéni s társadalmi életet fojtogatni s mérgezni igen jól tud; de élni s éledni s megdicsőülni nem tud; gravitál a romlásba, s megtanult hódolni a pusztulásnak. A halál s a romlás egy mutatkozik be neki, mint egy tolatkódó, de impozáns hatalom, melylyel szemben ő olyan, mint a madár a csörgőkigéző rémesen villámló szemei előtt; meghódol neki bambán, de magát az igézetől fölszabadítani s az ellenséges hatalmat megtörni nem képes. Annaira nem ért az élethez, hogy nemcsak az egyedi életet fonnyasztja, hanem a nagy emberiségnek, a társadalomnak életét is sorvasztja s föléledésüket, vagy újjászületésüket lehetetlenné teszi.

Allítsuk a nagy sirsőt e dicsőséges

sirsőz! Lépjen ide a XX. század emberisége Krisztusnak üres sirsőjéhez; hajtsa az ellentétek töviskoszorujától elkinnzott fejét ez üregbe; pihentesse a romlás fékelyeivel elborított testét e kifordított sarköre; meressze báglyadt szemeit a kenetnek foltjaira, a szemétté szóródott álóera, a sár körül heverő pajzsokra s tovább az utszélien hervadó virágvasárnapi pálma-olajfaágakra s értse meg, hogy az ember temetni tud, élesztetni saját erejéből nem tud; értse meg, hogy győzelmes élni, halál, romlás, rothadás, pusztulás ellen érvényesülni úgy az egyes ember, mint a társadalom emberi erővel nem képes; ha élni akar, ha az emberiségbe lelket verni s a társadalmat felvirágoztatni akarja, akkor ne merőn emberi, hanem isteni életet kérjen és szerezzen!

Az ember s az emberiség a nagy sirsős; műveihez s törekvéseihez lélek s élet nem tapad. Sirsős az a vergődő, filozófiai szisztemákat sorba, gyors egymásutánban temető ész; gyöngye, báglyadt, tehetetlen elem a költőszégekkel dolgozó emberi érzés, akárcsak az eilálló olaj, elégtelen s emberi sziveket megnyugtanni nem képes az a filantropia, mely jó lakásokat épít s biztosításokat eszközöl, de az emberiség

örök vágyait nem érti, akár csak a szemétté szóródott álóé; az ember erő, mely a haladás pálmáit lengeti s a munka hódító hadjárata után a jövendőbeli nemzedéket az örök békének olajfaágaival készül koszoruzni, csak hervadt lelkeket ámit el s fényesen bizonyítja, hogy nem ért az élethez s nem bír az élettel sem problémáival, sem biztatóbb jövőt nyitó praxiával.

Életet, egyedít úgy, mint társadalmi, csak az, isteni élet erejében lehet teremteni. Az isteni élet az Isten országa az egyesek lelkében s az Isten országa, mint a szociális igazságosság érvényesülése s a társadalomnak igazabb, méltányosabb, nemesebb, nagylekűbb szervezése a nagy emberiségben. Minden Isten-országát, minden társadalmi megújodásnak, föléledésnek s újjászületésnek magya a krisztusi életet élő ember. Az Isten-országát a nagy társadalomban is az istenes ember fogja kialakítani. Énélkül hiába való minden reform és filozofálás; hiábavaló a társadalmi intézményeknek s szervezéseknek hosszú sora; aki a társadalmat akarja újjászülni, vagy megváltani, az ujtassa meg s váltassa meg az embert az ő egyéni, erkölcsi, belső világában.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Utazás Tonkingba.

Irta s a Vizivárosi Kath. Kőr márc. 11-iki estélyén felolvasta
PENZES JÓZSEF,
okl. mérnök, volt francia legionárius.
(Folytatás.)

A feltámadt orkán nyomában megered a záporosó; a levegő nehéz ködpárákkal lesz tele, úgy, hogy két lépésnyire sem látni; a hajó sipja félpercenként vészjóslóan bug.

Ez a szél az u. n. typhon, gyakori látogató Hátsó-Indiában. Közelgését már előtte fél nappal megérzi az ember; a barométer 760-ról sokszor 450 fökre is leszáll; az ég ólomszürkére válik és megered az eső, akkora már ott van a typhon. Szomoruan sugnak, bugnak belé a százados fák, a mig meghajolni nem tudó üres derekuk ketté nem törik. Háztető repülnek ilyenkor a levegőben, meg a szabadá lett fák koronái, mint nálunk ősszel a katángkóró.

A hanoji 1903-iki typhon olyan pusztítást vitt véghez a városban, hogy azt legalább 15 évre visszavetette fejlődésében. — Volt rá eset, hogy a typhon által felzaklatott tenger 4 kilométernyire kidobta a hajót a partra s a hajó a visszavonuló hullámok után ott maradt a szárazföldön.

A tajtékzó, kísérteties távból egyre jönnek a hullámok és zugva, dörögve vetik magukat remegő hajónknak. Ez így tart két napig. A nagy erőfeszítésben kifogy a szén, ekkor már kénytelenek vagyunk a sziklás partok közé menekülni.

Nagy vigyázat, ezer veszély között beérünk

egy magas hegyektől védett kisebb Annam parti kikötőbe, Nyá Tyang-ba. A 48 órai küzködésben csak annyi utat tettünk meg, mint máskor 5—6 óra alatt. Ebben a biztos kikötőben várjuk meg a typhon lecsendesedését, aztán tovább megyünk az annami partok bozóttal, magas füvel benőtt hegyei mellett Turánig, a nagy annami kikötőig. Innen már csak másfél napi ut Tonking nagy kikötő városa, Haiphong, a hová utazásunk 37-ik napján végre szerencsésen megérkezünk.

Hogy Tonking alföldjéről némi képet alkothassunk magunknak, akár ki sem kell mozdulnunk ebből a tengerparti városból; olyan az nagyjában, mint a napokban látott Saigon vidéke.

A lakóházak legnagyobb része itt is bambuszról készül, csak a lefedése történik másfajta pálma levéllel; gyakran találunk rizzsalma tetős házikókat is.

Egy ilyen házikó mindössze 4—5 forintba kerül. Egy mult évi tüzeset alkalmával 20 ház égett porrá s a kárvallottak az összes ingó és ingatlanokban esett kárt 100 forintba állapították meg. Ellenben a vallásos célra szolgáló épületek majdnem kivétel nélkül szilárd anyagból készülnek és rendkívül kifejtett építési izlésről, tudásról, ügyességről tesznek tanúságot. Hosszu volna ismertetni Tonking építészeti emlékeit, e helyett csak azt a kínai stílusú, 6—7 emeletes tornyot említem fel, a melyet leírások, képek után mi is ismerünk és tévesen pagodáknak tartunk. Ezek nem pagodák, hanem olyan buddhista papok sirső emlékei, a kik vallásos buzgóságából máglyán égettették el magukat. Kínában számos ilyen tornyot találhatók; Tonkingban tudtommal csak egy van, Tai-ha-Ap faiu közelében.

Az annamiták főfoglalkozása a földművelés, legelső sorban a rizstermelés.

Mikor a rizs az iskolában 20—25 centimé-

teres palántává nőtt, apró kékbe kötik és kiviszik a félméteres víz alatt álló rizsföldre és ott szálanként letűzdelik. A korán ért február végén, március elején ültetik, a mely a május végi nagy esőzések s a nagy vízáradás előtt lesarjózható. A később ért az aratás után, júniusban ültetik, s a nyári nagy melegben hihetetlen gyorsan érik és már augusztusban aratható.

A rizstermesztés egyik legfőbb követelménye, hogy a rizs állandóan vízben álljon; e célból a földet alacsony töltésekkel veszik körül. Ha egy lejtős domboldalt akarnak felhasználni rizsföldeknek, akkor azt a lejtőt terraszkokra osztják fel, olyképp, hogy valamennyi terasz vízszintes legyen és valamennyit töltésekkel rakják körül, hogy az esővíz le ne folyhasson, hanem megmaradjon bennük.

Ha a víz a töltéseken mégis átszivárog az alsó terraszkokra, akkor azt onnan a következőképen meregetik vissza: egy 5—6 méter kőtél közepére egy nagyobb edényt kötnek s a kőtél mindegyik végéhez egy-egy asszony áll; ha az asszonyok a kőtél két végét utána engedik, az edény a mizbemerül, megtelik, ekkor meghuzzák a kőtél két végét, az kifeszül s a vízzel telt edény felemelkedik; ekkor szépen átfordítják a töltésen az öntözőndő területre. A férfi csak a szántást, boronálást végzi és segít az aratásban, meg a behordásban; a többi munkát az asszonyok, leányok végzik.

Az öntözést magányos ember is véggezheti, ehhez a munkához egy háromlábú ágast használnak, a melyre egy hosszukás és nyílélt ellátott vizmeregető edény van felfüggesztve; ha a kezelő az edény nyelét felemeli, az edény a vízbe merül; a mikor megletelt, a nyél lenyomása által kiemelkedik a vízből és könnyű szerrel átfordítható a keskeny töltés másik oldalára.

Mai lapunk 12 oldal.

A Krisztustól elfordult modern szociális mozgalmak nagyrészt sirkövekkel, álo-éval, olajjal, néptüntetések palmaágaival, reformokkal, intézményekkel, majoritásokkal, szóval külsőségekkel dolgoznak s elhanyagolják, vagy ignorálják az eszményi, erkölcsi világnak erőt. A világ célja nekik a jólét; az erkölcs merő ideológiája, tartalom s erő nélkül önmagában; változó kategória. Nem az erkölcsi megújulást sürgetik; harcra, önfegyelmzésre, tisztaságra, türelemre, takarékosagra, alázatira, igénytelenségre nem nevelnek. Az egyén nekik csak funkció; a milieunek kontár-, vagy remek-műve. A milieu gyurja a testet; az nyomkod belénk lelket!

Igy nem lehet embert nevelni s társadalmakat életre támasztani! Így csak új meg új sorokról beszélhetünk, melyek a romlás sirjai; fölöttük nem vezet el sehohol a boldogulás hidja.

Emberré teremtettek; embert állítsatok bele az erkölcsi fejlődés tavaszába! Törvények nem teremtenek erős, szociális alakulást, ha az egyeseknek nincsenek ideális céljaik; valamint hogy anyj főbajunk nem a társadalmi szervezkedés hiánya, hanem a társadalmi hitnek, az odaadásnak hiánya. Ehelyett vagy azt mondogatják: gazdagodjatok meg s megjavultok, vagy azt: dolgozzatok és boldogok lesztek, sőt azt is, hogy: legyetek önzők s érvényesültök. De a történelem a népek életének más tényezőire is mutat, erkölcsi elvekre, a szívnek inspirációira, a szellemi világnak ideális motívumaira. Az önzéssel szemben a nagylelkűségre appellál, a gazdagodással szemben a szeretetre.

Vágyaink a materiális jóléten túl ideális javakra törnek. Van boldogság s megnyugvás igénytelenségben, egyszerűségben, sőt keresztben s áldozatban is. Az ideális világ a maga hősiességével, szenvedéseivel s áldozataival, vértanui hitével s bizalmával örökkévaló. Ezeket háttérbe szorítani vak, elfogult kishitűség; ignorálása az emberi lélek szenvedélyeinek és páthosának.

Az odaadás s az áldozat mindig ideális boldogság is lesz!

A megdicsőült Krisztus is megtartotta testében sebhelyeit. A föltámadt aranyos, napsugaras reggelien föltámadt ur Jézus bizonyára édes vágy; al gondolt a Kálvária homályára és fájdalmára. S ez a krisztusi példa önmagában program! Hősies, lángoló, epikai vonások mindig lesznek az emberi lelken. Semminemű kulturális haladás, semminemű anyagi fölvirágzás nem fogja azokat onnan kiirtani. Lesz mindig áldozat és odaadás szeretetből s lesz áldozat elégtételből. Még bűn és bünyösök lesznek, addig bűnért szenvedő szentek is lesznek! Mig: önzés s alávalóság lesz, addig áldozat és kereszt is lesz!

A keresztény, erkölcsi világnak föléledésétől várjuk mi a társadalom újjászülését. Telítsétek erkölccsel a lelkeket; hasátok át a bűn utálatával a sziveket; az erkölcsi élet tartalma majd kitölti az intézményeket erővel s biztosítja fejlődésüket. A történelmi materializmusnak apró rongyokból összevert zászlajával szemben tűz-zétek ki az erkölcsi világ fölsőleges s mégis közönséges, mert mindenkinek való elveinek zászlaját s megmentitek az emberek életkedvét, fantáziáját, kedélyét, hitét, kiemeltek őket a céltatlanságnak s a jelentéktelenségnek lapályáiból s az örök elvektől s az erkölcsi motívumoktól hordozva szívesen szolgálnak közjónak, dolgoznak az Isten országán, mert bizonyosan tudják, hogy az győz, akit Isten vezet.

Az alkoholizmus.

A felsőreálisokla felsőbb osztályainak írta és felolvasta: Dr. TUNNER KÁROLY főreálisokla tanár.

(Folytatás.)

b) lelki funkció.

Ki önmagát megfigyeli vagy esetleg másokat tesz szigorú megfigyelés tárgyává, könnyen meggyőződhetik arról, mennyire szenvednek az alkohol hatása alatt a magasabb lelki funkciók, így az ítélőképesség élessége, a tapintatosság finomsága és az illedelmesség iránt való érzékenység. Más szóval veszendőbe megy a magasabb gőcpontok bűnülása következtében a lélek szabályozó képessége! Megszűnnek ama korlátok, melyek normalis állapotban beszédünknek és cselekvéseinknek más emberekkel szemben határt szabnak. Beszédünk anélkül, hogy szavaink horderejét tekintetbe vennők; rendszeren élénkebbek, beszédesebbek leszünk, de komolyabbak és szellemesebbek ritkán. Ítéleteink nem hódolnak többé a logika szabályainak s az egyéni lelkület szerint vagy ellágyulunk s önlengősek leszünk avagy pedig durvaság vesz rajtunk erőt. Elvesztjük a bizonyos kitűzött cél felé való egyenes haladás képességét s beszédünk is folyton nehézkesebbé válik. E mellett egy kellemes, jól eső érzés fog el bennünket — az önbírálat képessége végleg megszűnik s ennek rovására az *önhit* növekedik. Az életkedv feléled, bűnbánatunk és keservünk elfelejtjük s vig hangulatunkban szerencsésnek és boldognak érezzük magunkat. És éppen ezen hangulat fejleszt bennünk veszedelmes kórrá ama vágyat, melynek folytán igyekszünk eszméletünk egy részét mesterséges módon, az alkohol mámorában, elfelejteni!

c) fájdalom csillapító.

Gyakran más okok is reá bírják az embereket az alkohol élvezetére, így a betegség okozta fájdalom, mikor is fájdalomcsillapítót használja a szenvedő a szeszt, leginkább pedig azon általános elterjedt téves hit, mintha az alkohol, mint tápláló anyag, meglehetősen és az ellankadt és kifáradt testnek új erőt adó ital volna.

Az első tévhittel röviden végzek. Köztudomásu, hogy bármely fájdalomcsillapító szer, legyen az opium, vagy ennek alcaoldija a morphiom — avagy a cocainlevelekből előállított cocain s így a szesz is idővel romboló hatásokat idéz elő a szervezetben, mert a szervezet az eleintén kicsiny adagokat lassanként megszokja s mindinkább

A sárlóval learatott rizst apró kékébbe kötik, hazaviszik és kiterítik szárogatni a gyepre, a háztetőre s a közeli bokrokra.

Azt a munkát, a mi még a rizslistig hátra van, azt mind a gazdaasszony maga végzi el a leányokkal.

A rizsföldek legfőkélmesebb ellenségei a sik földön a patkányok. Mikor már nagyon elszaporodtak, egy napon az egész falu kimegy patkányfogásra, csakis az előjáróság marad a faluban.

A patkányfogás ugy történik, hogy az állatot a lyukból kiűstülük, aztán agyonverik és levágják a fejét.

Az a szerencsés versenyző, a ki az nap este a legtöbb patkányfejet olvassa le a község-házán várakozó előjáróknak, az 3000 szápek jutalmat kap.

Ez a három nullás summa ugyan nem több a mi pénzünk szerint 1 frt. 16 krajcárnál, de maga a verseny nagyon életre való; sokkal életre valóbb, mint teszem nálunk a pogácsa-evés, vagy a zsákban futás.

Nagy kelendősege miatt sokféle termesztik a cukornádat is, a mi első látásra a mi vetett kukoricánkra emlékeztet, csakhogy annál jóval nagyobb száru. Mikor megérik leveleit levagdossák s a szárát töben levágják és kékébbe kötve viszik a vásárra.

Egy ilyen másfél méteres cukornadbot 3—4 fillért megér és sokaknak nyálaknsága, sokaknak meg mindennapi eledle.

Cukrot ugy készítené belőle, hogy egy bivaly által húzott járgányos malomban, mely két egymás mellett forgó fogas hengerből áll, megsajtoltják a kéveszám belerakott nádszálakat és az így nyert s a malom alatt egy nagy cserapedényben fel-fogott cukorlevet nagy üstökben forralják. Az így nyert cukor további finomításnak nem vetetik alá, hanem ebben a folyékony állapotában kerül forgalomba.

Ugyancsak nagy táblákban termesztik a szederfákat is, a mik itt nem is fák, hanem silány vesszők. A legvastagabbnak nincs vastagabb szára a kis ujjomnál; magasságuk legfőllebb másfél méter.

Finom, aqy levelei — éppen ugy mint nálunk — a selyemhernyók tápláléka.

A különféle borsószerű vetemények mellett találunk még dohányt, ricinuszt, theát, kávét, vizisálátakat, keves paprikát, borsot, fokhagymát; a gyümölcsök közül a kókuszdiót, banánt, az ananász zöld és sárga héju fajtáit, az arekdiót, a du-duót, mandarint, egy a citrom és a narancs közt álló óriási gyümölcsöt, az ószi barack izü „lejsit”, az emberkézfaj alaku „Buddha kezét”, a rücskös héju, sárgászöld „qua hong”-ot, a

papsipka alaku sárga „qua khét” és sok egyéb gyümölcsöt.

Hogy milyen nagy tiszteletben tartják az annamiták a földmívelést, mutatja az, hogy a földmívelés szentjének tiszteletére egy ünnepnapot tartanak, a melyen a király egész kíséretével kimegy a rizsföldekre és egy darabot maga fel-szántogat, hogy ez által a köznépnek jó példát adjon s a földmívelést még tiszteletbe tegye.

Az u. n. „tavasz” és „ős ünnep” szintén a földmívelés tiszteletére tartatik, kinn a nagy természetben, a szabad oltárok körül.

A másik főfoglalkozási ág a halászat. Sekélyebb vizekben a halászás legszokásosabb módja a következő: miközben a halász jobbkezeében nyeles halászó kosarát a víz fenekére lenyomva tartja, azalatt balkezevel egy kötélre kötött bambusz rudat ereszt a vízbe, a melyet ballábalával tapos, rugdos, hogy az ily módon felriasztott halak ijedtükben beleszaladjanak a szemközti kosárba.

Majdnem hasonló eljárást követnek a csónakon halászók is. Mialatt a halász a csónak orrán leereszti nagy merítőhálóját, addig a halász felesége messze előre evez egy másik csónakon; ugy 200 méternyire megfordul és szembe evez a hálós csónak felé, e közben egyik lábával egy köteg hajlékony bambuszbotot rugdos, mialatt olyan pokoli lármát csap, hogy a halak ijedve

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ és FISCHL GYULA

szoba-, cím-, cimerfestők és mázolóok.

Székesfehérvár Vásártér 17. szám.

Elvállalnak minden e szakmába vágó s legmesszebb menő igényeket kielégítő munkákat a leggyorsabb kiszolgálás mellett.

nagyobb és nagyobb mennyiségben kívánja a fájdalomcsillapító szer alkalmazását, hogy az hatásos legyen. Az illető beteg így lassanként — akarata ellenére — válik morphinistává, cocainistává illetőleg alcoholistává. De végeredményében mindegy, hogy mi vezérelte az embert a szesz élvezésére — akár pusztá szokás, akár bufelejtés, akár a fájdalomcsillapítás kívánsága — az mind egy, *káros behatása kimaradhatatlan.* Hogy milyenemiek e káros behatások, erről később részletesen fogok megemlékezni.

A második téves vélemény az, hogy a szesz hathatós lápláló anyag, mely mefejt és erőt fejleszt. — Igyekezni fogok a chemia és physiologia segítségével önöket e véleménynek téves voltáról meggyőzni.

(Folyt. köv.)

Képviselőválasztás.

A Függelenségi Kör csütörtök esti értekezletén egyhangú lelkesedéssel képviselő jelöltjévé kiáltotta ki *Zichy Jenő* gróft, városunk volt országgyűlési képviselőjét. Szekesfehérvár szab. kir. város tartozott ezzel önmagának s tartozott az országának s tartozott *Zichy Jenő* gróf nevének, a kinek működése már a hatvanas évek óta összeszót városunk sorsával, haladásával.

Megbecsülte a függetlenségi párt a 48-as eszmék langelkű harcását. Mikor másfél év előtt a Tisza-kormány örült törvénytiprásai idején a nemes gróf hátat fordított a szabadelvűség zászlaja alatt elkövetett zabolátlanságoknak s a függetlenségi párt harcossainak sorába lépett, mindenki csodálva látta az eszmék harcában ifjupa lett Greg gróft s maguk a függetlenségi parti vezérek szívesen elismerik, hogy *Zichy Jenő* grófnak orszárlansze van a függetlenségi párt hódításában. Ezt az országos érdemet akarta és akarja megjutalmazni Szekesfehérvár, bízva a jövőben, hogy az uralomra jutott ellenzék eszméinek megvalósításával városunk haladása is hatalmas lépésekben fog előtérbe lépni.

A jelölt értekezleten a külföldön tartózkodó dr. Saára Gyula helyett *Laufmann Ferenc* elnökölt. *Holly Geza* dr. indítványára a Kör egyhangú helyesléseivel és nagy lelkesedésével kikiallotta *Zichy Jenő* gróft képviselőjelöltnek. *Kenessey Gyula* meleg szavakban emlékezett meg *Zichy Jenő* gróf hazafias érdemeiről. Egyszerű hang-súlyozta, hogy az országgyűlési partok egyhangulag becégeztek abba, hogy a kerületek régi képviselői megtartásák mandátumaikat, s hogy a választások lehetőleg egyhangúak legyenek. A nagy számmal együtt levo választók lelkes eljen zessel fogadták a jelölést. *Holly Geza* dr. azután

menekülnek zaj elől és végre is belefutnak a szemközti hálóba. A földművelésen, halászaton kívül, különösen nagyobb városokban, gyakorlatnak minden iparágat. Nagy intelligenciájuk és kezűgyességük folytán batrán odaállítathatók a mi legjobb iparosaink mellé.

Vannak ott ezüstművesek, selyem himzők, gyöngyház berakók, faláragók, szobraszkók, papirgyártók, játékarú készítőek, rajzolók, testók stb.

A sok érdemes munka közül csak a papirgyártást fogom röviden megemlíteni:

A papir anyagát egy külön erre a célra termesztett szederfű hancsa képezi; ezt előbb vékony szálakra szedik, vízben jól megáztatják, aztán kőmoszarakban peppé török. A nyert pepet egy sűrűn font, lapos vekaba teszik és a patak, vagy mocsár vízében jól megforgalják, rázzák — éppen mintha rostálni akarnának — miközben a durva hancsrészek feljönnek a pép felszínére; ezeket leszedik és újra megsúlykólják a mocsárban, azután az egészét nagy kemencékben főzik.

(Folyt. köv.)

felolvasva Kossuth Ferenchez, a függetlenségi párt elnökéhez intézendő táviratot. A part üdvözölte *Zichy Jenő* gróft, valamint dr. Saára Gyulát, a kinek épen aznap volt a nevenapja.

Szehervár sz. k. város közp. választmánya tegnap délelőtti tartott ülésen az országos képviselő választás napjára április 29-iket tűzte ki. Választási elnök lett: Nagy Ignác; helyettes elnök: Kenessey Gyula. Szavazatszedő küldöttségi helyettes elnökök: dr. Holly Geza és Erdőssy Bódog. Jegyzők: Tóth István főjegyző és dr. Kerkes Lajos. Helyettes jegyzők: Lipcsey Lajos és Namessy János. Nagy Ignác választási elnök az ülés végén letette az esküt.

Milyen sajnáljuk, hogy a központi választmány nem talált alkalmasabb napot a vasárnap s a választással feltétlenül járó zajos mozgáson: a hívek ájtatosságának rovására fog menni, a mit pedig respektálni nagyon is szoros kötelesség lett volna. Mert, hogy föltétlenül egyhangú lesz e a választás, az ma még teljesen bizonytalan.

ÜJDONSAGOK.

— **Az új főispán.** Széchenyi Viktor grófnak Fejérmegye és Szekesfehérvár szab. kir. város főispánjává való kinevezését — a mint értesülünk — a hivatalos nap holnapi száma fogja hozni.

— **A választások.** Városunkban, a mint másutt már megírtuk — *Zichy Jenő* gróf letelezése folytán, egyhangú választásnak nezzük elje. Ha csak a cuculista Vicszler-goston jelölésével demokrataink nem akarják magukat egyelőre blamirozni. Nagy kérdés az is, hogy vajjon meg tudják-e találni a szükséges ajánlókat.

A sarkereszturi kerületben az öreg Madarász József megválasztása föltétlenül bizonyos, színtígy biztosra vehető gróf Bathany Lajos megválasztása a bodajki, Horváth Gyula a csakvári, s Koller Tivadare a rascalmasi kerületben. Gyapay Pál esztergommegyei főispáni jelöléséről ez idő szerint még nem tudunk bizonyosat. Ő maga határozottan tagadja a főispánságot, mások szerint azonban kinevezése immár betezeltnek tekinthető. Kerületben, megindultak már a választási mozgalmak s a választók egyrésze Göllner Károly biscei gyógyszeresnek, a függetlenségi párt elnökének ajánlotta tel a mandátumot. Göllner csak abban az esetben hajlandó a jelöltséget elfogadni, ha a személyere irányuló választás az egész kerület szympatájával találkozik. Göllner Károly néven kívül meg Detrich Zsigmond abai földbirtokos nevét is hallottuk emlegetni, a ki szintén függetlenségi programmal lépne fel.

Szóval Fejérmegye a mint a multban ellenzéki volt, ugy a jelenben is az. Még pedig Bathany Lajos gróf kivételével, a ki az alkotmány-parthoz tartozik, minden jelölt a függetlenségi elveket vallja.

— **Estély a belvárosi kath. körben.** A szekesfehérvári belvárosi kath. kör 1906. évi április hó 21-ikén (szombaton) A Szt. István tereben a vízvároson építendő templom javára estélyt rendez. Kezdeté este fél 6 órakor. Jegyek az estélyre Knazovitzky Béla nádor-utcai üzletében előre válthatók. Főpáholy: 8 kor.; oldalpáholy: 6 kor.; zsölye: 2 kor.; ülőhely: 1 kor.; állóhely: 50 fillér. A jegyek kizárólag a kör tagjai részére a kör helyiségében f. hó 18-ikáig tartatnak vissza. Műsor a következő:

1. **Szimfónia** (H-moll), *Schubert F.*-től. a) Andante. b) Allegro moderato. Előadja az V. honvédkerület zenekara *Fricaj Richard* vezetése mellett.
2. a) Előjáték és keringő a „*Naila*“ c. balletből *Delibes L.*-től.

b) Magyar induló (Rákóczi-motívum) „*Faust kárhozata*“ c. zenekölteményből *Berlioz Hektor*-tól. Előadja a honvédzenekar. (Közkívánatra).

3. **Dr. Prohászka Ottokár** püspök ur előadása.
4. „*Salve Regina*“, *Rotter L.*-től. Solo-tercett (Sopran, Tenor, Bassus) és négyszólamú vegyeskar zenekar kísérettel. *Dr. Kneifel Ferenc* vezetése és a honvédzenekar kísérete mellett éneklik: I. Sopran: *Glász Bella, Párkányi Aranka* (solo); II. Alt: *László Elvira, Wiltinger Györgyike*; III. Tenor: *Kanmel József, Ketskés Elek* (solo); IV. Bassus: *Muskovits Ernő, Veisenfeld János* (solo).
5. „*Zongora Hangverseny*“ (IV. G-dur) *Beethoven L.*-től. (Első tétel) zenekar kísérettel előadja: *Schwarzbach Flóra*.

— **Egyházi zene.** Husvét vasárnap a szekesgyházi chorus dr. Kneifel Ferenc karnagy vezetése alatt előadja Zanch sz. Cassian miséjét. Betétek lesznek „Haec dies quam fecit Dominus“ Skrauptól, offertoriuma pedig „Terra tremuit“ Grubertől.

— **Felsőbbleányiskolánk.** A fővárosi lapok mindnyájan megemlékeztek arról a szép és bensőséggel teljes ünneplésről, melyben a magyarországi felsőbb leányiskolák tanári testülete a magasabb fokú magyar leánynevelés újtörtéjét és 30 éven át kelles, odaadó munkáját *Berecz Antal* ministeri biztost virágvasárnap, hetvenedik születésnapja alkalmából részesítette. A tantesztület, melynek sorában városunkból *Matskássy Rózsa, Hang Mária* és dr. *Neiser Mária* voltak „len egy diszes albumot nyújtottak át az ünneplétek s közel 6000 koronát gyűjtött össze, mely *Berecz Antal* nevét fogja viselni és vándor-ösztöndij gyanánt szerepel. Az ünneplést bankett követte, melynek folyamán a ministeri biztos első tisztségében a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg a *szekesfehérvári felsőbb leányiskoláról*, míg egyrészt lelkesítő példaként emlitette meg városunk nemes *áldozatkészét*, gyors lelkületű és nagy párt hét alatt mérföldnyi utat tett, évek munkáját végezte a magyar kultura előmozdítása terén, másrészt a *legnagyobb megelégedését fejezte ki azon irány és szellem felett*, mely biztos tudomása szerint a fiatal s még csak általakulásban levő intézetben uralkodik. Örülünk neki!

— **???** Mit jelent ez a három kérdőjel? A régi szabadelvűpártot, a mely haladópárttá vedlett át s a mely most nem tudja, hogy mi legyen? Ileni ilenek az állhatatosság. Szép is volna. Hiszen ki is tartottak 1867 óta folyton és szakadatlanul. Különösen ming a husosfazolek illata kejes gyönyörrel töltögette az éhes gymrokat. De most?? Kirántották alótu a gyéként, ugy érzik magukat mint a potyka, mikor partra vetik. Tessék csak megnézni őket az üvegkaszliában. Nezznek mint az aúgurok s szívesen jóslónának az állatok beleiből is, csak lehetne. Egyebekben pedig lecsuklik a fejük, bekonyul a térdük és élő??-ként adják fel a rébuszt: mik is vagyunk???

— **Kitüntetett cselédek.** A földművelési minister Nagy János gazdasági cselédet, aki Szabó Lajos sarkereszturi földművesgazdánál 35 éve, Végh József aratómunkást, aki gróf Nadasdy Tamás nádasládányi földbirtokosnál 30 éve szolgál, elismerő oklevéllel és 100—100 korona penzjutalommal tüntette ki. Az elismerő okleveleket és a penzjutalmakat a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület fogja a kitüntetetteknek bizonyos ünnepek keretében átadni.

— **Ev. ref. egyházkerületi közgyűlés.** A dunántuli ev. ref. egyházkerület e hó 20-án délelőtt 9 órakor fogja tartani a vármegyehez nagytermében rendkívüli közgyűlését Antal Gábor püspök és Hegedűs Sándor superintendens elnöklete mellett. Az elnökséget és a püspököt, a helybeli egyházi tanács 19-én délután a 4 órai vonatnál ünnepélyesen fogadja. A közgyűlést a Budai-uti Latzkovits-féle „Szarvas“ vendéglőben társasbéd fogja követni.

KRONSTEIN KAROLY

Bécs III/V. Hauptstrasse 120. Magy. kir. szab.

Homlokzat-festékek.

Viharmentes. Mészből oldható, épületek mázolására. 49 árnyalatban, kilója 24 fillértől feljebb.

1 kiló elegendő 10 négyzetméternek kétszeri mázolására.

Mosható mázolások.

ugymint zomán, homlokzatfesték, száraz és lapidonfesték, pép-nemű, 50 árnyalatban, vízben mosható. egyszeri bevonásra fed, színét nem hagyja.

Költségár négyzetméterenkint 5 fillér. Maglepő siker.

Kimerítő prospektusok és mintalapok ingyen és bérmentve.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az Oltáregylet nagy-
érdemű igazgatóságának ezuton is hálás közö-
nememet fejezem ki az isztiméri és guttamási
templomok számára kegyesen adományozott egy-
házi szerekért. Janky Ede esp. plebános.

— **Műkedvelői előadás.** A déli vasuti műhely
munkásai által vasárnap este 7 órakor a szin-
házbn megartandó műkedvelői előadás iránt
igen nagy érdeklődést mutat városunk közönsége.
Rég tudott dolog, hogy ez a társaság városunk
legjobb műkedvelő társasága és így a legjobb
előadásra lehet kilátásunk. Szinre kerül a „Mátyás
diák, vagy a cinkotai nagyítce” című énekes
bohózat.

— **Hulla a pincében.** A Szigethy Testvérek
Kossuth-utcai fűszerkereskedő cégénél volt alkal-
mazásban Jankovits István homokosri lakos le-
gény, mint boltiszoja. Jankovits folyó hó 7-én
szombaton délután eltávozott az üzletből és vissza
sem tért. Ugy a Szigethy Testvérek cégnek, vala-
mint a legény apjának id. Jankovits Jánosnak
gyanusnak tűnőven fel a flu hosszas távolmarad-
ása, kedden bejelentették az esetet a rendőrség-
nek. A nyomozás megindult, de eredményre nem
vezetett. Tegnap folyó hó 13-án azután megta-
lálták az eltűnt boltiszlót, holtan, átöltözött kop-
nyával. Ugyanis a cégénél alkalmazott egyik tan-
noncnak tegnap délután dolga akadt a Városház-
köz 6. szám alatti pincében, amely az üzlethez
tartozik. Itt egy félreeső helyen bukkantak rá
Jankovits Istvánnak már feloszlásnak indult holt-
testére. Ott feküdt mellette a revolver is, amellyel
életét kioltotta. A megégett orvosrendőri vizsgálat
megállapította, hogy Jankovits István még f. hó
7-én követte el az öngyilkosságot. Hulláját a
mentők beszállították a volt városi kórház hulla-
házába. Az öngyilkos tettenek oka ismeretlen. A
rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Szomszédok.** Márton József nádasdladányi
lakos folytonos perlekedésben élt a szomszédjával
Németh András földmivessel. A napokban össze-
szólalkozott a két atyafi, aminek azután az lett
az eredménye, hogy Németh Andras botot ragadott
és üldözőbe vette Márton Józsefet, aki ekkorra
menekülőre fogta a dolgot. Márton lakásába futott
és magára zárta az ajtót. Németh András azonban
nem elégedett meg ennyi dícsőséggel, hanem az
ajtót feltörte és Márton Józsefet alaposan hely-
benhagyta. Az ügynek a helybeli kir. törvényszék
előtt lesz folytatása.

— **Éjjel a Kossuth-utcában.** Dr. Ároky
Antal Vörösmarty-téri házában házmeistere Papp
Imre tegnap éjjel részeg állapotban hazafelé
igyekezett. A Kossuth-utcában nem messze az
Iparkávéháztól 69-es katonákkal találkozott össze
az atyafi. Részeg fővel belejűt kötött, aminek
azután az lett az eredménye, hogy a katonák
bajonettjükkal véresre verték. Papp Imre sebeit
a helyszínére hívott mentők köztették be, akik laká-
sára szállították. A rendőrség ártírt a katonai
parancsnoksághoz, hogy a maga hatáskörében
nyomozza ki a vérengző katonákat.

Dr. Schleicher Imre ügyvéd tisztelettel
jelenti, hogy ügyvédi irodáját Móron meg-
nyitotta.

— **Tűz a Palotai utcában.** Ma délelőtti 10
órákor a Palotai-utca 46-ik szám alá hívták a
tűzoltókat, ahol Hermann József halász házában
a jégverem nádtetőzete gyuladt ki. A kivonult
tűzoltóknak azonban már semmi dolguk sem
akadt, mert a környékbeli lakosok eloltották a
tűzet. A kár nagyon csekély. A tűzrendészeti vizs-
gálat megállapította, hogy a tűz gyermekeknek
gyufával való játékából keletkezett.

— **Rendőri hírek.** A rendőrség elfogta Pohl-
mann Mihályné városunkból örökké kitiltott mőri
illetőségi csalónót, Kuthy Fülöp r. alkaptány
tiltott visszatérésért és csavargásért 15 napi fog-
házra ítélte, melynek letelte után illetőségi helyére
toloncolják. — Kuthy Fülöp r. alkaptány az or-
szág területéről kitiltotta Travai János állítólág
napajedli (Morvaország) illetőségi csavargót, ki
rendes foglalkozást kimutatni nem birt. A határa
toloncolják. — Kolonics Róza iszkaszentgyörgyi
illetőségi kitiltott csavargónót a rendőrség csa-
vargásért és tiltott visszatérésért 3 napi fogházra
ítélte s illetőségi helyére toloncoltatja.

**A Simor-utca 39. számú ház, melyben
7 év óta fűszerüzlet van augusztus hó 1-
ére kiadó. Az érdeklődők Palotai-utca 39.
szám alatt kapnak felvilágosítást.**

— **Kerthelyiség megnyitás.** Van szerencsém
a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni,
hogy a Budai-utí **Szarvas vendéglóm kerthelyisé-
gét f. hó 16-án, húsvét ünnepének másnapján,
megnyitóm.** Izletes ételek és italok továbbá a pon-
tos kiszolgálás főtőrekvésém képezik. Tisztelettel
Latzkovits Béla vendéglős. Csütörtök és vasárnap
délután a Pozsár testvérek zenekara játszik.

**Méhészet 30 családdal feloszlik. A berende-
zés áll 60. országos mérőtű Dzirzon kaptárból,
keretekkel és üveg ablakokkal teljesen felszerelve.
Ugy az egész berendezés, mint egy-egy részlet
megvétele iránt tudakozódni lehet a kiadó hiva-
talban.**

— **Az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság** március
31-én délután tartotta évi rendez közgyűlést Csekonics
Endre gróf v. b. t. tanácsos elnökele alatt. Az igazgatóság
az 1905. üzletéről igen kedvező mérleget terjesztett a rész-
vényesek elé. Az évi összes nyereség 3.530.200 korona 83
fillért tett ki. A tőzbiztosítási üzlet kielégítő eredménnyel
folyt le, a jégüzlet is némi lényegtelen nyereséget hozott; az
életbiztosítási üzlet pedig, melynek fejlesztésére újabban a
társaság különösen nagy gondot és munkát fordít, a mellett
hogy most is, mint mindig létszónthajtónak bizonyult, új
szerzeményekkel jelentősen gyarapodott, mint bármik-
or. Minthogy a társaság életbiztosító üzleteit kevés kivétel-
lel mind magyar földön létesíteli, melán emelte ki az igazi
gatósgát jelentő az anyagi sikerén kívül azt az erkölcsi
mozzanatot is, hogy a társaság a nemzet egyesének anyag-
létibiztosítást a maga módja szerint nem kis mértékben moz-
dította elő. A társasági tőkék szilárd értékekben lévő elhe-
lyezve, a politikai viszonyok változásaitól védve árfolyam te-
kinthetően alig cöztek meg s kellő jövedelmüket meghozták.
Az eképp elért össznyereségből az alapszályzerői levo-
nások, bőséges tartalékokkal, valamint minden egyes egész
részvénynek 400 korona évi üsszetételben részesítésé után
1.186.965 korona 83 fillér maradt rendelkezésre. Ezt a fölös-
leget a közgyűlés az igazgatóság javaslatához képest részint
a különben is teljes erejű tartalékok meg további gazdálgató-
sára és értéklására, részint pedig a társaság tisztviselőinek
nemkülönbözőn igényökének javán szolgáló alapok növelésére
s meg egy újabb alkotásra fordította, Jótékony és hazafias,
kivált magyar iradalmi közölkékre a társaság szokott bőke-
zésűséggel adakozott. A közgyűlés befejeztével a részvénye-
sek Ormody Vilmos főrendbírái tag vezéregyvezető s az igaz-
gatóságot meleg ovációban részesítették. Az osztalékot a tár-
saság pénztára már hétéftől (április 2.) fogva kifizeti.

Dr. Riffer Géca egyetemes orvos tudor,
sebész, szülész és nőorvos, d. v. műhely orvosa
tisztelettel tudatja, hogy lakását május 1-vel
Rákóczi- (Kórház) utca 9. szám, 1. em. (Hoff-
mann kalapos ház) alá helyezi át.

**Rajz és szabásati iskolával egybe-
kötött szalon megnyitás.**

Teljes tisztelettel hozom becses tudomására
a nagyérdemű hölgyközönségnek, hogy helyben,
Várkapu-utca 6. sz. a. (Eltite kávéház mellett)
szabásati és varró iskolával egybekötött divat-
termet nyitottam. E célra megnyertem társnőtől
Krischer Angela urhölgy, budapesti szaktanárnót,
aki tapasztalatait több évi gyakorlat folytán buda-
pesti elsőrangú iskolában és Sárny Janka fővá-
rosi hírneves szalonjában és szabásati iskolájában,
mint helyettes tanárnő szerezte. Előre is biztosítom,
hogy legújabb angol és francia női toltéleteket
legszebb kivitelben és szolid árak mellett teljes
megelégedésre fogok készíteni. Egyszersmind
iskolámban a tanítványok rövid idő alatt egész
önállóan rajzolnak és szabnak, párizsi rendszer
szerint — valamint a modern fűző és kalapmodel
készítést is elsajátítják.

Teljes tisztelettel
Zsinkó István és Társa.

Árlejtési hirdetmény.

Székesfehérvár szab. kir. város törvényha-
tóságának folyó évi március hó 26-án kelt 823861
számú határozatával, a város bel- és külterületén
felmerülő kövezési utfantartási és egyéb munk-
kálatoznak szükséges fuvarozást 1906 évi május
hó 1-től 1909 évi április hó 30-ig terjedő időre
vállalatra adni rendelte.

A vállalkozás zártajánlatok útján történik.
A zártajánlatok mintája a következő:

„Alulírott a Székesfehérvár szab. kir. város
bel- és külterületén 1906. évi május 1-től 1909.
évi április 30-ig felmerülő a város által elrendelt
kövezési, ut-fentartási és egyéb munkálatoznakál

szükséges fuvarozásokat a városi közgyűlés folyó
évi 823861 sz. a. kelt határozatával jóváhagyott
előttem ismert és kötelezőleg elfogadott feltételek
értelmében az ugyanott kitett egységi árakból
% azaz: . . . . . száztól engedés mellett elvál-
lalom s azok teljesítésére magamat kötelezem. A
kivánt bánatpénz fejében 1000 azaz: Egezer ko-
ronát készpénzben” . . . . . betét könyv-
ben ide mellékelem”

Kivülről:

„Ajánlat a Székesfehérvár szab. kir. város
bel- és külterületén 1906 május 1-től 1909 évi
április 30-ig előforduló fuvarozásokra”

Csak oly zárt ajánlatok vétetnek figyelembe,
melyek 1000 korona bánatpénzt készpénzben vagy
helybeli takarékpénztári illetve bank mellett köny-
vecskében tartalmazzák, és a 2 pont alatti minta
szerint szerkesztve és jól lepecsételve 1906 évi
április hó 20-án délelőtti 10 óráig a városi köz-
igazgatási iktató hivatalnál benyújtatnak. A zárt
ajánlati feltételek egyéb pontozatai Lipcsey Lajos
jegyzőnél város ház 7 sz. alatti hivatalos helyisé-
gében a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Székesfehérvártól, 1906. április 14-én.

Pölczer Péter s. k.
gazdasági tanácsos.

ZINGER KÁROLY
szíjgyártó
Székesfehérvár, Bank-utca.

A legnagyobb raktárt tartok lőszér-
számokból, lovagló és vadász cik-
kek, koesi és szerszám tisztító
szerekből, ostor, ostomyelek, ka-
tonatiszti felszereléseket pontosan
készítek. Minden e szakmába vágó
javításokat jutányosan elfogadok

Izinger Károly
szíjgyártó.

A legjobb gyártmányú bőrkeztjük!

FALVAY FERENC

— uri- és női divat üzlete —
SZÉKESFEHÉRVÁRKOSSUTH-UTCA.

Ajánlja dusan felszerelt uri- és női

o o o divat raktárt. o o o

Hazai s külföldi gyártmányu kemény

o o o és puha o o o

kalapok

nyakkendők, kész fehérműiek.

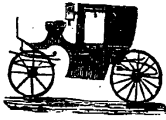
o Esernyők. o Schroll schiffonok
o és vásznak. o
o Sétalpálcák. o Pamut árúk. o
o Sportcikkék. o Béllés és rövid-
o árúk. o o
Kézelők és gallérok. Szabó kellékek.
o Kézi táskák. o
Szivar-, cigaretta-, Francia gyártmányu
o s pénztárcák. o o derekfűzők. o
o Ruhadiszek. o

Kötött és szövött árúk nagy vá-
lasztékban.

Bőr árúk nagy választékban.

Francia illatszerek.

Zsebkendő különlegességek.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyel-
mébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű ruga-
nyos hintókból és különböző üzleti
kocsikból. **Javításokat** a leggyorsab-
ban és jutányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,

Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Csak **SICULIA** névvel ellátott üvegek valódiak.

A Málnási „**SICULIA**“ forrásvíz

a sós savanyúvizek királya.

Szklarétegen átfurt artézi forrás.

A gyomoréget rögtön megszünteti. Pá-
ratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható kü-
lönlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor,
vese, hólyagurutos bántalmak ellen Kö-
rányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak
szakvéleményei

a málnási „**SICULIA**“-forrást

a kontinens legduzsabb természetes al-
kalikus, sós savanyúvizének minősítik.

Magyarországi forrástár:

BRAZAY KALMAN BUDAPEST,
József-körút 37.

Kapható minden gyógyszerárban,
drogeria és fűszerkereskedésben. TELEFON 59-46-
3358. 30-2.

Székesfehérvári első

Butorraktár

Sas-utca 6. szám,

a „Fekete sas“ szállodával szemben.

Van szerencsém a n. é. helybeli
és vidéki közönségnek a már **40 éve**
jó hirben álló saját készítményű

kárpitos és asztalos

BUTORAIMAT

nagy választékban, szilárd és izlés-
teljes kivitelben, pontos kiszolgálás
és jutányos árakban ajánlan.

Nemkülönben e szakmákban
vállalkozom kívánatra külön raj-
zok szerint elkészítendő minden-
nemű kárpitos és asztalos munkák-
ra helyben és vidéken.

Teljes tisztelettel

Füstér Imre.

Legolcsóbb rendszer!!!

Schumacher Rudolf Fiai

első hengergőzmalom és gazdasági gépgyár

Óbecsén, „Bács-megye“

Ajánlják saját láncos rendszerű

magánjáró öntvényeiket

nyersen, és megmunkálva készen a lehető legolcsóbb árban.

Elvállalnak minden gyártmányú gőzgépet magánjáróvá való, átalakításra jótál-
lás mellett.

A megmunkált, készen szállított magánjáró részek felszerelése a legrövidebb idő
alatt minden nagyobb berendezés nélkül bárki által eszközölhető. Utasítás a felsze-
léshez, méreteket szükséges felvilágosítást készségesen megadják.

Ugyanott több 4-6 magánjáró garnitúra eladó használt, de kitűnő állapotban
és vesznek 15 évnél nem idősebb elsőrendű gyártmányú gőzmozgókat.

Legkönnyebb áttétel!!!

Legpraktikusabb összeállítás!!!

Leggyorsabb szerelési mód!!!

DEUTSCH MANÓ és FIA

Cégtulajdonos: Deák Dávid.

DIVATÁRUHÁZA.

Telefon szám 55. 0 0 0 Alapított 1843. 0 0 0 Postatakarékp. szám 8809.

Kizárólag magyar ipar-termék.

Tisztelettel adjuk a n. é. közönség tudomására, hogy

„**Wein Károly és társai**“

késmárki mű és mechanikai szövőgyárának főképviseletét fejérvármegye és Székesfe-
hérvár város területére megszereztük. Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy ez az
egyetlen hazai lenmű szövőgyár s csakis magyar munkásokkal dolgoztat s a gyár
üzemét másfél évtized alatt a vezetőség annyira fejlesztette, hogy bátran felveszi a
versenyt a külföld hasonló gyáraival, sőt árak tartósságában, az izléses, szép kivitelben
a külföldi gyárosokat is túlszárnyalja, ami magyarázatát a kitűnő gyepfelerítésben leli,
mert a Magas-Tátrának vize és egyálja erre kiválóan alkalmas. A gyár mely ezer munkás
családot foglakoztat, készít vásznakat, csinvatokat, aroszt, szalvétát, törülközőt, tör-
lőruhákat, szőnyeg futók, ágyneműt, lenkanavaszt, zsebkendőket, sajtvasznat, vitorla-
vasznat, szűrőruhákat, haskötőket, a damasztokba beleszővi a címeiket, neveket, vagy
betűket és monogramokat, megrendelés szerint.

A gyár képviseletét megszerezvén, raktáron tartjuk a fenti magyar ipartermé-
keket s a betekinthető árjegyzékben foglalt árakon — nálunk beszerezhető.

Ugyanitt említtük meg a Magyar kereskedelmi részvénytársaság, mint a m. kir.
kereskedelmi muzeum háziipari szakosztálya szobbnél szob házi-ipari termékeinek kép-
viseletét is elfogadtuk s nagy készletben raktároztuk, továbbá felemlítjük a rózsahegy
pamutvasznat és a pinkafői pokrocot, melyből gyári raktárunk van.

Áruházunk megtekintésére, midőn felhívjuk a n. érdemű közönség figyelmét,
egyidejűleg jóindulatu támogatást kérünk

Deutsch Manó és Fia

Női divatáruház

Székesfehérvár, Városházter.

!!Szőlőkaró eladás!!

Seregélyes mellett (a
buhini erdőn) 250.000
darab akácfa szőlőkaró

== eladó. ==

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Férfi-divatáruház.

Ingek, nyakkendők, kalapok, sétapálcák, esernyők és
minden e szakmába vágó cikkek.

Egyenruházati cikkek.

Javítások elvállaltatnak.

WISSZ L. és FIA

Székesfehérvárott,

Nádor-utca, színház-épület mellett.

Férfi-divatáruház.

Téli ruhák nyári gondozásra elfogadtatnak legjutá-
nyosabb árak mellett.

Mindenkor az volt főtelevésünk, hogy t. vevőinknek a legjobb minőségű cikkeket jutányos árak mellett szolgáltatassuk. Ez képezvén üzletünk alapelvét, önérettel állíthatjuk, **hogy a bizalom országoszerre nyilvánul** szolid kiszolgálás által ismeretessé vált cégünk iránt.

Ezen bizalomra támaszkodva és hazafias meggyőződésünköl kifolyólag

a honi ipar hathatós támogatását, ápolását és terjesztését

tűztük ki célunkul és mindenöl, a miböl csak lehetséges, hazai gyártmányt tartunk raktáron, szem előtt tartván a minőség kifogástalan voltát és a beszerzés jutányosságát. Jogosan reméljük, hogy igen tisztelt vevőink hazafias törekvésünkben támogatni fognak bennünket.

Tagjai vagyunk a magyar védő-egyesületnek

és több elsőrendű hazai gyár képviseletét sikerült megszereznünk: vászon-árakat, ruha-szöveteket, selymeket, barchetokat, mosókelméket, szőnyegetek és pokrőczokat mint honi gyártmányokat, kitűnő minőségben ajánlhatunk t. vevőinknek.

Honi gyártmányu cikkeink, melyeköl állandóan nagy raktárt tartunk:

Divat- női kostümkelmek, cheviott és lodenkelmek, férfi-öltöny szövetek
a magyar gyapjuáru, katonaposztó és takarógyár részv. társaság Zsolnán.

Mosókelmék, batisztok és egyéb mosókelmé különlegességek, gyapju delének, atlaszszatin, festőárak, barchetok:

Goldberger Sám. F. és fiai részv. társaság ó-budai gyárából.

Len- és pamutárak. Klinger Henrik szövőgyáraiböl

Pozsony, Sepsi-Szt.-György, Liptó-Szt.-Miklós.

Lótakaró, pokróc, gyapjuszőnyeg:

Putsch Sándor gyárából Pinkafő.

Barchetok, flanellek, különféle pamutárak:

Hazai pamutfonó és szövőgyár részv. társaság Dugaresa.

Tafota selyem, mintás és sima selyem különlegességek:

Magyar selyem-szövőgyárböl Szt.-Gothárd.

Batisztok, atlaszszatinok és egyéb mosóáru és festőkülönlegességek

Felmayer István és fiai festőgyárából Székesfehérvár.

Női fehérneműek már évtizedek óta saját műtermünkben készülnek és menyasszonyi kelengye vállalatunk a legmesszebb menő igényeket kielégíti, úgyszinte női toillettek készítésére berendezett saját műtermünk a legmagasabb színvonalon áll.

Raktárunk a nyári idény ujdonságaival teljesen fel van szerelve, dústartalmu mintagyűjteményünket bárhova bérmentve küldjük; választékkal készséggel szolgálunk.

Kiváló tisztelettel

SCHUBERT és SCHLESINGER Székesfehérvár, Nádor-utca.

A „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ” HUSVÉTI MELLÉKLETE.

A föltámadás.

*A szent testet magába rejtvé
Nagyot dobant a föld szíve!
Ki száll mélyébe — észrevette!
Fájlalta, hogy nagy Alkotóját
Bűnös göröngye, hantja nyomják,
— Ki áldást szórt föld népire.*

*A sír körül suttogja titkát
Sok illatos olajfa-lomb,
A bánat és bú nem borítja
Sötét gyász szárnyukat e fákra...
Remélve sejtik, hogy lerázza
Halálbilincseit a holl.*

*Sebère gyógyirt nem lel a föld
A lomb titkos sugására
S magára szürke gyászlepett őt.
Nehéz tehát szívében a test,
Melyet felvett a legnagyobb Szent
Eget nyíló munkáira.*

*Deregő nap bibor
(A pirkadó napnak) sugára
A harmadik nap hajnalán
Rezegve a szent sírra szálla.
A föld immár nyugodni nem bír:
Repedve tárul ki a szent sír
S Krisztus kiszáll nyílt ajtaján!*

*Föltámadás, hitünk pecsétje
Két eredőven át ragyog!
Sugára fényt vet a hitégre
S nem vész sötét, nagy éjszakába;
Világot szór egy szebb hazába,
Ahol vigadnak angyalok!*

László József.

Hitélet Amerikában.

Írta: PHILIPPS ALFONZ
columbusi (Amerika) áldozópap.

Amerikában a templomok a tisztaságtól ragyognak. A templom tisztán tartását leányok, rendszeren a sz. Ágnes és a sz. Cecilia-egylet tagjai végzik. Mindennap mások és mások vannak beosztva, a kik a söpréstől és surolástól kezdve a finomabb munkáig az összes takarítást végzik a templomban. Az oltároknak virágokkal, terítőkkel stb. való díszítése szintén a kath. egyleti hitgyökösöseknek feladata. Mindabban valóságos vetekednek egymással s a legműveltebbek, a leg-egyszerűbb nőekkel együtt végzik a templomgondozás áhítatos munkáját.

A kath. egyleti hölgyek másik feladata a protestánsok térítése. Protestáns barátnőket választanak s az ezekkel való gyakori érintkezést megtérítésükre használják fel. Legtöbbször több kath. nő közös megállapodással kiválaszt egy-egy protestáns nőt, a kit a kath. katekizmusban kioktatnak. Ez hasznos beszélgetésekre s a kath. hitben való állandó önképzésre ad alkalmat. Hatásuk meglepő. A protestánsoknak a katolikus vallásra való visszatérése óriási mérvet ölt. Columbus városában és minden nagyobb városban vasárnap este 7 órákig csak a kath. hitre áttérni óhajtok (katekumenok) részére van prédikáció. Erre már olyanok jönnek, a kiket ismerőseik előzőleg a kath. hit ismereteibe bevezettek.

A térítés ezen munkájában a világi kath.

egyleti férfiak is kiveszik részüket. Magától értetődik, hogy a férfiak és nők ezen apostoli tevékenysége a csak névleges katolikusokra is kiterjed. Ilyenek pedig sokan vannak legkivált a bevándoroltak között, akik rendszeren sokkal rosszabb katolikusok, mint az amerikaiak. Ha még ehhez hozzávesszük az amerikai szabadság hirtelen megszerzését, érthető, hogy a hitével nem törődő bevándoroltak erkölcsi élete mily kárt szenved, a melyen a derék amerikai kath. egyleti tagok iparkodnak segíteni.

A visszatértek és a megtértek valóban buzgó katolikusokká válnak. Jellemző ez főleg a volt protestánsokra nézve, a kik áttérésükkel nagy áldozatot hoznak. Az amerikai protestáns felekezetek két fő dogmája: szeszest italt nem inni és nem dohányozni. A többi mind kevésbé fontosnak tartják. A házasságokat felbontani és új házasságot kötni, a templomban mulatságot, bálokat, vacsorákat rendezni, az náluk közönséges. A házasságoknak több mint 50%-át felbontják a protestánsok. Ezen ugynevezett „evangeliumi szabadság”-gal szemben a kath. hit szilárd erkölcsstana, a házasság felbonthatatlansága, a bűnök, misehallgatás, gyónás kötelessége mind olyan terhek, melyek elég súlyosak a pusztán csak hit (?)-ből élő protestánsoknak.

Visszont a katolicizmusnak erkölcsi tisztasága, Oltáriszentséggel megáldott templomai, komoly szertartásai ellenállhatatlan vonzerőt gyakorolnak a hitükben kielégítést nem nyert protestánsokra.

Az amerikai katolicizmus igen szigorú. Ha a mennyasszony protestáns, akkor dispensatio a házasság megkötésére nem adatik.

Az öngyilkosokat — még ha hirtelen örlétségben vetnek is véget életüknek — nem temetik el egyháziilag. A husvétii gyónás és áldozás elmulasztóit sem temetik el egyháziilag. Hasonlóképp megtagadják az egyházi temetést olyan egyénektől, kik katolikus iskolába járhattak volna, de szüleik az állami (vallástalan) iskolába jártatták.

Egyáltalán nem is tekintik katolikusnak az olyant, ki husvétii kötelességének eleget nem tett. A férfiak rendszeren karácsonykor, nagybőjt folyamán, továbbá husvét, pünköszt, Mária mennybemenetele és mindenszentek ünnepein, a legények még egyéb közbeeső napokon is, a nők legalább havonként egyszer járulnak a szentségekhez. Az amerikaiak sokat dolgoznak; jobban belátják a kath. vallásban levő isteni erő felhasználásának szükségét, mint az európaiak. Ott a nagyobb műveltség követelményének tekintik a vallásos életet. Ez is bizonyossága az amerikai practicus, helyes érzékének.

Jelenleg mintegy 14.000.000 kath. férfi és nő él ilyen buzgó hitéletet Amerikában. 20.000.000-ra teszik azokat, kik évenként csak egyszer járulnak a szentségekhez; a többi — a számukat nehéz megállapítani — a „megkeresztelt katolikusok” nevét viseli, akik hitükkel csak úgy európaiasan törődnek. Ezek legnagyobb részét tényleg európai bevándoroltak. Sajnos, ezen utóbbi kategóriába tartoznak sok helyütt a magyarok is. Rólunk, magyarokról mondják az amerikai lapok, hogy nem ismerjük az igazi keresztény életet.

A templomból kivezetik azt, a ki ott bészélgel. Rendszeren egy egyleti tag katonásan öltözve, gummicipőben járják a templomban s a rendre felügyel. A ki ezen templomról figyelmeztetésnek ellene szegül, az a rendőrségnek foljelentetik, mert az állam nem engedi, hogy bármely, tehát az egyházi társaság is, összejövetelei alkál-

mával zavartassék. Az istentisztelet alatt mindenütt latinul énekelnek. A mi magyarjainknak és tótjainknak nehezen fér ez a fejtükbe.

A pittsburgi egyházmegyében a tótok zavarogtak is emiatt s külön tót püspököt kívántak, a mi azonban nem teljesült. A katolicizmus egységét a latin nyelv nagyszerűen kifejezi. Sok plebánián 4—5 nyelvűek a hívek, akik mind egy nyelven végzik ájtatosságukat. Az amerikai lelkipásztorkodást nem a papok kevés száma — mert átlag többen vannak, mint nálunk — hanem a hívők sokfélesége nehezíti meg. A papoknak sok nyelvet kell elsajátítaniuk. Van több amerikai pap, ki ott a hivatott tanult meg magyarul és tótul.

A templomépítésre kiváló gondot fordítanak. Mikor a község már-már megalakult, a hívek templomépítő bizottságot választanak. A hívek bemondják a bizottságnak heti keresményük nagyságát és több évre felajánlott havi fizetéseiket a templom céljaira. A pénzt igen gyorsan adják össze. A columbusi egyházmegyében p. o. több tót község már felépítette templomát, iskoláit s a plebaniáépületet. még mielőtt papot kaptak volna községükbe és ezt csak azért tették, hogy mielőbb papot küldjön nekik a püspök.

Az építési költség egy része biztosítván, a község legelőször is egy 2—3 emeletes palotát épít. Földszinten van az iskola, az első emeleten a kath. egyleti helyiségek s a második vagy harmadik emeleten a könyvtár, üléstermek és a templom, illetve imahely. Az ily épületekben a lelkész rendszeren egy kis szobát kap. 4—5 év alatt kifizek ezen palota építési költségét s akkor kezdik a tulajdonképeni templomot építeni. Nagy templomokat építenek és díszeseket. Mindig nagyobbra tervezik, mint a mennyi a hívek létszáma. Utána következik a külön plebánia építés s végül a díszes és tágas egyleti házak és tornacsarnokok.

A templomok felszerelése sokkal fényesebb, mint általában Magyarországon. Minden templom — még a legszegényebb negereké is — fűtve van. Rendszeren gázfűtésre vannak berendezve. Az ablakok üvegfestésűek. Úrfelmutásra — még nappal is — az összes villanyoslámpák meggyújtanak.

Legdíszesebbek a templomok a gyermekek első szent áldozásakor, melyet 12 éves korukban szokás megtartani. Ez igen nagy ünnepélyvel van összekötve, melyre 100—200 kilométer távolságról is eljönnek a jó szomszédok és rokonok. Nagy gondot fordítanak arra, hogy a gyermekek lelkébe mélyen bele vésődjék annak a nagy napnak emléke, melyen először vette magához isteni Üdvözítőjét. Ez az ember legnagyobb felmagasztaltatása. Előzőleg 6 napon keresztül tartanak a gyermekek lelki gyakorlatot, mely alatt otthon is a szigorú hallgatást betartják. A templomot az ünnepélyre díszes fehér posztókkal vonják be s virágokkal ékesítik. A gyermekek délfelé a legutolsó misén áldoznak. Az összes egyletek teljes díszben vonulnak fel ilyenkor s a villany egész mise alatt ég. Délután vesperára jönnek össze a gyermekek, s ekkor a fiuk ígéretet tesznek, hogy 20 éves korukig semmiféle szeszest italt nem isznak. Ezen ígéret nem kötelező, de azért alig akad olyan, a ki meg ne tenné és be ne tartaná. Az ily józanon eltöltött ifju kornak azután van egészséges, dolgos és jellemes férfikora, a mely Amerika kath. világát jellemzi.

A nő.

A nő csak úgy szép
Amíg nő marad;
Kerülve félve a piszkot, sarat,
S amit az Isten
Tisztán alkotott:
Lelkén gonoszság
Nem hagyott nyomot.
Amíg irigység,
Durva szenvedély,
Gonosz kívánság
Szívében nem él.
De ragyogó és
Derűs mint a nap:
Széled, szerény, de
Annál boldogabb . . .
Am, hogyha benne
Minden jó lefört.
S keres magának
Rút baráti kört,
Ahol szemérem,
Tisztaság, erény
Az ajk beszédin
Lassan tönkremen:
Ha csak gyűlölni
Tud, szeretni nem
S kacag a tiszta,
Szent eszményeken:
Szívén ha részvét
Sohsem ébredett,
De boldog, hogyha
Máson üt sebet;
Ha már nem érzi:
Mi a szenny, a sár
Magát a trónról
Ő ledobta már.
Már nem királynő,
Koronája nincs;
S bár ékesíti
Bőven pompa, kincs,
Bukott királynő,
Koldus mégis ő,
S miként a dögvész:
Romlást tehelő . . .

Ssemlér Ferenc.

Szomorú este.

Négy, öt araszos, buksi fejtű, ostoba kis legényke voltam én még csak akkor, a mikor az történt, a mit el akarnék mondani, de azért még mindenre jól emlékezem . . . Gyermekkori emlékeim közül ez az egy a mult távol ködén keresztül is tiszta képpel világít felém s ha néha néha rá gondolok, a lelkeim még most is megtelik annak a szomorú, fájdalmas estének bús hangulatával . . . Hideg, félt alkonyat volt. Az est ködös szürkesége kibontotta hatalmas szárnyait s lassan, szinte észrevétlenül leereszkedett a városra, a házak közé . . . Az utcákon felgyultak a lámpák, de alig világítottak: elnyelte fényüket a sűrű, áthatatlan köd. Különböző nem is volt szükség a világosságra. Néptelenek, elhagyottak voltak az utak, mintha kihalt volna belőlük az élet, mintha örökre elnémitotta volna a nagyvárosi zajt, zsbongó lármát, mintha elvette volna az emberek járási-kelési kedvét a mindenneket megdermesztő hideg . . . Csak az egymásután, nagy gyorsasággal megvilágító ablakok mutatták,

hogy vannak emberek, van élet, de csak benn: a zárt falak közt, hol megtöri a fél kegyetlen hatalmát a kályhának csendes duruzsoló tüze . . . Hármán ültünk szobánkban: édes anyám, a nővérem és én . . .

Széled, bánatos arcu, hófehér haju édes anyám a nagy karosszékben ült az ablak előtt. Fekete ruha volt rajta, mint rendszeren. Nem is láttam másban soha . . . Némán, mozdulatlanul tekintett kifelé a szürkeségbe s csak egyszer-emelte fel a jobbik kezét, hogy letörölhesse szeméről az ölében fekvő, feketeszélű kis batiszt kendővel a könnyeit . . . Mert sirt, könnyezett ő — az áldott emlékü — egy idő óta mindig . . . Hiába huzódtam melléje, hiába simogattam szép öreg arcát gyermeki szeretettel, gyöngéd odaadással: nem derült fel soha . . . Hiába kérdeztem tőle ártatlan naivsággal: mi baja van, miért sirt? — nem felelt rá semmit . . . Ilyenkor mindig megnevezhetetlen nagy szeretettel magához ölelt, megsökolt, de könnyei meg nem apadtak s még jobban sirt, mint azelőtt . . .

Sokára évek multával tudtam csak meg, hogy édes apámat siratta, akit akkoriban temettek el s kinek a halálát előttem elítölték, azt mondvá, hogy elutazott s a kit édes anyám nemcsak akkor, de a halál megírattott, meggyászolt . . . Én hittem az elutazásában, mert gyakran megtörtént, hogy hónapokig távol volt tőlünk.

A kályha előtt a nővérem, Margit ült: ő is szomorú, szótlan volt . . . Szomorúságához jól illett a fekete ruha . . . Almodozó tekintettel, elmerengve, hosszan nézte a kályha tüzét, mely az imént még fényesen lángolt, pattogott s most már lassan-lassan elalszik . . . elhamvad . . . Úgy láttam, az ő szép arcán is barázdát vont a szemiből lefutó köny . . .

Nagyon szerettem a testvéremet . . . Nemcsak azért, mert ő is szeretett, mert sokat játszott velem s minden kívánságomat teljesítette, hanem azért is, mert szép, nagyon szép és nagyon jó leány volt . . . Öntudatlan ártatlanságomban is hódoltam elbűvölő, gyermeki lelkemet is megkapó szépségének, mindenneket lebilincselő, elbájoló jóságának és kedvességének . . . De nemcsak én hódoltam neki, hanem mindenki a ki ismerte, a ki velünk élt a házban, az udvaron: az utolsó eselédig: mindenki, a ki látta őt, akinek alkalma volt résztvevő jó szívének vigaszában, segítségében részesülhetni . . .

Ha néha-néha meséket olvasott fel nekem s abban szépséges tündérkisasszonyokról volt szó, kik tekintették egy varázsszóval lehetlenné tették a gonoszt s megbűvölték a deli lovagokat, akkor én reá néztem hosszan, sokáig s kitört belőlem a gyermeki meggyőződés:

— Olyan volt az, Margitkám, mint te . . . Láttam azóta már sok szép leányt; láttam azóta már sok bűvös tekintetű, elbájoló asszonyt; halottam sok nemesszű, önfeláldozó lelkű, széled nőről, de a te képedet — Margitkám — még egy sem tudta elhomályosítani; a te szomorú arcodnak szépségét, nagy, nedves szemeidnek almodozó tekintetét, szép fehér lelkednek ártatlanságát egy sem multa még felül . . .

En a nagy szöngyédván sarkában kupo-rogtam s hallgattam . . . Az a szomorú, bánatos áhitatszerű hangulat, mely szobánkban uralkodóvá lett s a mely azt a fájdalmas templomává látszott avatni, rajtam is erőt vett s nem szoltam, bár igen nagy kedvem lett volna a székeket sorakoztatni, katonásdit játszani, avagy a szöngyeken bukfenecet vetni . . . De nem mertem vágyaimat kielégíteni. Valami ismeretlen érzés, benső ösztön sugta nekem, hogy a pajkos-ság a lárma, a jókedv nem illenék bele ebbe a keretbe . . . Hát hallgattam s néztem . . . néztem hol édes anyámrá, hol Margitra . . . Olyan szép, olyan szomorú volt mind a kettő . . .

Olomszárnyakon haladt az idő. Egyik negyedórától a másikig, a mikor mindig egyet-egyet ütött nagy falioránk, mintha egy-egy örökkévalóság telt volna el . . . Most újra ütött. Olvastam hangosan a verését: négy, öt, hat . . .

— Hat óra, ismételte Margit . . . Úgy láttam, mintha szép szemei egy kicsit felvillantak volna; mintha szép, hamvas arcát a reménykedésnek jöleső érzése pirosra festette volna . . . Később már izgatott is lett s minden kívülről behallatszós neszre, zajra felrezzent . . .

Egyszer aztán nyitott a külső ajtó s valaki lassu lépésben közeledett szobánk felé . . . Margit, a mint a lépések zaját meghallotta, a haja tövéig elpirult s rászögezte tekintetét a kilincsre . . .

A házmester jött be . . . Fát hozott s tett is belőle a tüzre . . .

Megint vártunk . . . vártunk . . . A kályhában felgyult a tűz s az ajtó rácsozatán átszűrődő piros fény rávetődött Margitnak most már hófehérré vált arcára, szép szöke hajára . . . Sohasem láttam még olyan haját. Ha kibontotta: leért a bokájáig s a színe olyan volt, mint az arany . . . Szinte meggyulladt a kályha világosságától.

Néztem . . . néztem a testvéremet s úgy láttam, hogy most még szebb, mint máskor: úgy találtam, hogy nagyon hasonlít a falon függő kép gyönyörűségére, szép, szöke haju, szenvedő arcu Madonnájához . . .

Elhunyt már félhet, el hét óra is . . . A nagy csendet egyszer aztán Margit szava zavarta meg. Félénken, remegő hangon, szemlesütve mondotta:

— Ugy érzem, édes jó anyám, ma sem jön el . . . Már két hete, hogy nem volt itt . . . Ma pedig különösen vártam . . .

Elhallgatott, majd megint szólt:
— Meglásd anyuskám, nagy baj fog engem érni . . . Nagyon szorongatja valami a lelkemet, nagyon fojtogat a sirás . . .

Édesanyám felsóhajtott s szeliden, a fájdalomtól rezgő hangon mondotta:

— Ha sohasem jönne el többet, akkor sem szabad kétségbeesned, édes kis virágom . . . Tudod, hogy a mi helyzetünk most nagyot változott: egyszerre szegények lettünk s az emberek olyan nagyon számítók, olyan nagyon anyagiaskak.

Margit felelt rá nagy sokára, halkán az igaz meggyőződés hangján:

— Nem, nem tudom elhinni, hogy ő is az legyen . . . Ő jó, ő kivétel, ő szeret engem . . . Olyan sokszor mondta, hogy nem tudna nélkülem élni . . .

En ebből a beszédből semmit sem értettem meg . . . Hiába kérdeztem, hogy ki jön el, kit várnak, miért lettünk szegények, mit számítanak az emberek? — nem kaptam kérdéseimre feleletet.

Aztán megint csend lett, nagy, nyomasztó, fájdalmas csend, melybe csak a kályha tüzének halk duruzsolása szólt bele . . .

Egészen sötét volt már, mikor a levélhordó nyitott be hozzánk . . . Margit kipirult, örömteljes arccal futott elébe, kikapta kezéből a levelet s lázas sietséggel tépte le a boríték szélét . . . Aztán egyszerre, hirtelen, mintha megdermedt volna, alahanyadtól szép két keze, elsápadt az arca, összeesett a teste, fájdalmas ráncok képződtek a homlokán s a székébe roskadt . . . A borítékából pedig egy fényes, arany karikagyűrű hullott ki s gurult végig a hosszu asztalra . . .

Édes anyám most már el sem vette a kendőt szemcitol, Margit pedig olyan keservesen, szivetrázóan zokogott, hogy én is el kezdtem könnyezni, bár nem tudtam megérteni, hogy miért kell akkor sirni, ha valakinek arany karikagyűrűt küldenek levélpapírosban . . .

Margitot lefektették hófehér ágába, a honnan többé fel sem kelt . . . Napról-napra jobban pusztult . . . fogyott, hervadt, mint az őszi dértől megcsipett virág . . . Szépségéből csak nagy, kék szemei maradtak meg. Tavasszal aztán, mikor rügyezni kezdtek a fák s ibolyaillat töltötte meg a levegőt: eltemették . . . Még az ég is megsirtatta: halkán, lágy eseppeken hullott fehér koporsójára a csendes eső . . .

Tavasz van megint. Szép, rügyeket fakasztó, ibolyaillatos, napsugaras tavasz . . . S a mint nézem a fésző bimbókat, az életnek örvendő hangos madárkákat s szivom magamba az illatos levegőt, megtelik a szivem bús fájdalommal, szomorú érzésekkel s siratlak téged, én édes, egyetlen testvérem, kit sem tündéres szépséged, sem anyagi jószágod, sem tiszta, ártatlan lelkednek első nagy szeretete nem tett olyan gazdaggá, hogy megérdemelj egy férfit, hogy megérdemeld a boldogságot . . .

Martzi Ferenc.

Fiamnak.

A jó Istennek szent nevében
Köszöntelek én kis fiam!
Megérkeztél szép angyal szárnyon,
Ahol szenvednek anyján.

Kicsiny szemekkel révedezve
Tekintesz el magad körül...
Óh látod-e édes szülődnök
A szívlelkét mint örül?...

Nem tudod azt, de megtudod majd,
(Reméljük, Isten rá segít)
Mily szeretettel esedezlek
Egékhez érted szülőid.

Hogy kértek Jézus drága Anyját,
S az égnek listázt szentjeit,
Hogy előhíess és hala nekik,
Megérkeztél s most itt vagy — itt!

Keresztet tettem homlokodra,
Mikor először láttalak
S csendes imával Máriának
És Jézusnak ajánlaltak.

Hogy védjenek, segítsenek meg,
És soha el ne hagyjanak
S az élet útján szent kezikkel
Aldással átkaroljanak.

Én kis fiam, mi drága kicsiny
Reményünk, édes mindenünk
Hozott az ég! s mint jó keresztény
Hiszem, meg is tart Istenünk!

Szemlér Ferenc.

Az anyaföld sóhajtott...

Mikor a levegő érdes hidegsége egy napon váratlan, megfoghatatlanul megenyhül, balzsamos életre hívő lesz, s kicsalja, még nem a rügyeket, se a bogárkakat, de a fásult embert téli otthonából s kínálja étellel, körüllegi enyhén, s az szívja magába lágyan, selymesen, moho élvezettel ezt a legigazabb, legnagyobb adományt! mikor a levegő átrezeg egy illat, eggyé válik vele, betölti csodásan, éreztük, mert áthat, szívjuk élvezettel, nem tudjuk honnan van s megremegünk rá s azt sugalljuk halkán az édes mámorban: a tavasz lehet-e! nem, hiszen még az messze; a föld lehellehetett, mint az ébredő, ki mélységes, nyomasztó, elfáult álomból átható sóhajjal szabadul nehezen a hídrcnyomástól s ébred ez egy derűs, színpompás, mosolygó reggelre; s mikoron a szürke fagyos napok után egy tiszta kégből hidegségen áttör az első napsugár, az igaz, a játszó, tavaszi napsugár, mely a lágy levegőn vidám pajzansággal általincselkedve behatol a szívbe, a busongó szivbe, s az ébred, fölésmél, mohón megragadja, bár érzi jólesőt, mint bágyad, zsiabad, remeg rá mindené... óh, mikor ez a nagy, fenséges változás, e megfoghatatlan egy napon így beáll a nagy természetben, az én lelkem s szívem áthatja valami, egy fájo, gyötrelmes s mégis oly isteni, tomboló, égető vágy, mióta a tavasz e csodás hírnökét, ezt a nagy változást nem benned, nem otthon — mint máskor boldogan — de távol messze tőled egy sívár, nagy város köfalai között kell busan töltenem...

S mint kap szárnyra lelkem, egy szent, szabad hévtől — alig bírok vele — a mikor megérzi, a mikor áthatja az a bűvös illat, mely a bilincseit magáról lehányó anyaföld sóhája... de nekem több, hatalmasabb, vonzóbb, a pusztá, a nagyret savát hallom benne, lehetett érzem, a mint nagymessziről, távol anyaföldről gyenge szellő szárnyán hazámig elhatol, hogy visszaesdjen, csaljon, vonsszoljon magához fájo szemrehányással hűtlenségemért... S megértem a pogány szittyá magyar végtelen fájdalomát, mikor a vadberek csobogó patakjánál elterülő tisztáson Hadur szent oltára, — de nem! a tiszta szabadság fenkölött nagy érzete vissza-visszavonja ellenállhatlanul az ősök hitéhez, a szabad élethez, bár esze ellentmond s viaskodik vele...
Óh az anyaföldnek te drága illata! Te ha-

talmas, bódító, megmagyarázhatlan, balzsamos erő! Te, mely már a kis gyűzőgő gyermek mindenét átjáró, mikor édes óledben sugároz örömmel játszadozik, vagy pihen, — magadévá teszed, betöltöd magaddal, együtt nősz fel vele, soha el nem hagyod, te inspirárod őt, a te jelenléted csapódik le annak minden gondolóján és minden érzetét áthatja, urálja, átízítja s hozzáad hasonlítva a te szereteted; az a nagy, szentséges, szép hazaszeretet!

S azután mehet már bárhova a férfi, visszavágyik hozzád, sirva, epékedőn mindig visszavágyik. És ha viszont láthat, ha újra szivhatja mámoros illatod, alig bir magával, reptüni szeretne, nagy mohón élvezve, átölelni forron, nímj kedves a kedvest epedő sóhajjal, vagy benn feloszolni, eggyé válni vele örökre, örökre...

Szent hazaszeretet, te nagy, te fölséges, a te csodás erőd így árad a földből, a drága anyaföldből...

És a napsugárkák, az aranyos, pajlán, játszi napsugárkák arcomat érintik, a szent hevtől piros, égető arcomat... Még hidegek kissé, de nem a léleknek es a dobogó szívnek. Keblemen átzsibong egy bűvös, bódító, repeső érzemény, lelkemen leirhatatlan boldogság vesz erőt, szívem szét szeretné vetni szes dobogással nyugozó ketrécét, hogy testem minden atomja egy egy napsugaron oda, arra az édes, hével szeretett tájra visszazsalljon, melyért úgy epedek, mint a busongó gerle édes kis párjéért...

Mondám, nagy változás állott be a természetben. Mint varázstüresre változott meg minden derűssé, ragyogóvá. Meg az én lelkem is! A szürke köfalak között már csak a test pihog; a lélek világa, ez a bűvös, csodás, egy fenséges tavaszi tündérvillás mámoros illattal, varázsló márdarjallal teli szép tündérvillás. Ott szárnyal a lelek boldog élvezettel, csak az busongatja, hogy hi párja a test nem mehetett vele...

S mikor itt a tavaszelo egy egy megnyilvánulását látom, óh azt az én lelkem édes rajongással úgy kiszívte, megaranyozza, hogy azt hiszem otthon, az ottani tavasz szép tündérvillájában már pompázóbb minden, már ott a tavasz közepében járnak. A zöldelő pázsit napsugarban fürdő úde szinét látva a Muzéum kertben, felsóhajtok lágy remegéssel a szülőföld vonzó retjenek friss, buja, smaragdöld fütengere után, mit közpzelődő lelkem csakán kiszív, kihmev ezernyi virággal, tarka vadvirággal s már eltre pezsdült zümögő bogárral... s érzem, mint csap felém napsütöt útszélről az apró levelű kakukfő illata, az a mindemel kedvesebb, manoritőbb illat, mely úgy magához esabot, hogy faj oda hagynom... Majd meg a Gaja partja tükök fel előttem, hol annyi tavasz szép tündérvillását, — az a vonzó, csendes, ünnepies szép hely ott a lassan folydogáló, tükröző víz partján... ott a puha pázsit átszóve, befonva, keresztültűzözve illatot lehelő kedves ibolyával; hányszor bemperegtem közöttük gondolán, fejemet kicsinyke lejecekkék érték s én szívtam magamba drága, finom, titkos lehetettük mohón, tart kebellem... óh de boldog is voltam akkor meg lstenem!

Oly sokszor éreztem hasító fájdalmat itt a szívem táján, amikor beláttam, hogy a nagy természet legszebb alkotásai, a kedély, a vigság megtestesítői: az én oly hevvel szeretet madárkám hangját, élénk csicsergését, játszi pajzanságát, az egész életét nem kiserhetem már többé figyelemmel, nem lesznek az én kedvre derítőim színtelen, busongó örömban; és nincs a kiket várnék meleg szeretettel, a távoli útról, messze vándorlásból — ragyogo örömtől kipiruló arccal, feldobogó szívvél megérkezestük — hisz, de a szürke, zajos, kellemetlen, sívár nagyvárosba csak nem jött a szabad tiszta léghöz, végtelen égbolthoz, hamisítlan réthez, berekhez, erdőhöz szokott kis madárka.

Mily nagy vonzéro van abban a gyenge, pihogó, szerelmtől szines első madárdalban! Órákig elmétem gyermekes örömmel a mellettem daloló vidám kis csicsörkét és könnyed boldogsága átízította az én keblemet is ott, a mint csendben, lélekzetem fojtva — nehogy megzavarjam — gyönyörrel hallgattam.

És leirhatatlan az a fellobbanó, hangtalan érzemény, mely akkor hevitette át egész valómat, mikor egy egy új hang csendült át a légen a Gajának még tar, de már rügybe fakadó, venvűzta közül, vagy a vízcséretnek friss-barázdáiból, egy most megérkezett kis vándor dalos vig józólzó hangja; úgy megörült lelkem, e régi, ismerős hangok hálatára...
S most mindent csak lelkem tükrözti még vissza, mit a multnak egy-egy édes, meleg szép emlékét.

Mikor látlak viszont tavasz trubadurja? Oly jól esnek már vig, csengően szokelló, derüt hintő hangod e bus, fájo szivre.

Egy-egy édes, kellemetlen szavu csóka kering össze-vissza egy nagy ház ormanál... Lelkem világánál én varjukat látok, csendesen tipegő, méltóságos, komoly, hangtalan varjukat ott a nagyret szélén, a mint a fölégedt földet kaparászák s a meleg napfényben bontogatják, lomhán felreptítve, fekete szárnyukat; egyik-másik közöttük már a fészket rakja titkon, rejtgetve korhadit füz buckára, hogy mire a tavasz teljes pompájában ragyog le a földre, nyugodt boldogsággal élvezhesse ő is a madár ctenök legszebbik fazisát: a hőka költést. Akkor már a fűzfák messze környezetben aranyásgá tenger közepén állnak: a télen kiöntött víz szikkadó lábjaiból buján felburjánzott mocsári golyábir sarga tengerében; ott meg a dombos, vízenyős oldalon ezernyi boglárika napfényben ragyogó; ga fejeskeje borit himes lepelt a friss zöld mezőre...

Tudja Isten mi van olyan esabos, vonzó e virag ózomben, e sarga lepelen! De én egy szerettem mindig köztük járn, csendben elbolyongni s megértetem a mely a sejtélmos, titkos anyaföld sóhaját, hisz ebből fakadtak...

S megérttem alig vagok képes azt a nagy gyogyerőt, melyet a lélekre, borultas szivve gyakorol az orgonabokrokkal szegélyezett út a temetőben tavaszi reggelen. Mású lesz a lélek, felüdül a test is, feleli a multat... S mikor azok az ajró, rózsaszín virágok feslebbe indulkak, óh mily jó ott járn titkos tualatban, mely a kis partaktól illatot rabolt el: oly édes, lágysejlymes údító illatot!

Mikor látlak viszont te himes szép mező, ti orgonabokrok... mikor látlak viszont?

Óh akkor már nyár lesz, forró napsütéses, szénáillatos nyár. S én ketek, sietek az anyai csóktól még hevült kebellet hozzád, téléd, te szép, te fenséges, viruló természet; s a mezőn, berekkel, sima tükrü viznél megállok hosszasan s nem tudom én honnan, milyen varázslatra, de könny gyúl szemembe, édes, meleg könnyes kejes es lágyan atrezeg rajtam egy kimondhatlan lejes boldogság, mely titkosan faj is, hisz minden bokorhoz, nagy sudaru fához, már korhadó tönkhöz, de még a kiszikkadt, fehér napsugaras gyalogösvényhez is ott a réti közepén, füz egy-egy szép, kedves gyermekkori emlék — de mindez már a multé, mely vaksza nem jó többé...

A tavasz ragyogó napsütése, derülten mosolygó, úde, enyhe lége s az az illat, illat... szivem katlanában így gyujtja, szítja fel a hatalmas lángot, a perzelőt, emésztőt, a mely egy hatalmas izzó összeteretben tör ki lelkemből a nagy a fenséges szép természet iránt s elszakíthatlan ragaskodásban a mindent élető drága anyaföldhöz — a melynek sóhája lengé szellő szárnyán ismét eljött hozzám, hogy visszaesdjen, csaljon, visszaédesgessen, hogy többé hűtlentül ne hagyam el soha...

Fábián Gáspár.

A halottégetésről.

Nemrégén alakult meg Budapesten a halottégetők egyesülete dr. Kétyi egyetemi tanár elnöklété alatt, amely célul tűzte ki magának, hogy a halotthasználatnak hazánkban propagandát csináljon. Miskolcon a városi tanács állítóg már helyet és anyagi segítséget is ajánlott föl egy építendő krematorium (halotthasználat kemence) számára. Így a közeljövőben megérhetjük, hogy a miskolci kocsonya mellett a miskolci krematorium lesz a nemes város egy második kétes nevezetessége.

Tán nem végzek felesleges munkát, ha e lap olvasót a halothamvasztás felől röviden tájékoztatom, annyival is inkább, mint hogy e mozgalom nálunk egészen új s így a közönségnek még nem igen volt alkalma felőle tájékozódást szerezni. Hogy a kath. évi álláspontot megállapítsam, mindjárt előjáróban megjegyzem, hogy a kath. egyház szigorúan tiltja a halothamvasztást és híveinek az ilyen célra irányuló egyesületekben való részvételt. A tilalomnak oka vallásos ugyan, de nem hiteltől, mint sokan gondolják. A föltámadás dogmájának a halothamvasztáshoz semmi köze. Hiszen az elégetés által a testi atomai épüget nem semmisülnek meg mint az elporladás által, a két processus csak annyiban különbözik egymástól, hogy a tűz egy-két óra alatt végzi el azt, a mit a föld vegyi erői évtizedek, vagy esetleg évszázadok lassu munkája alatt végeznek. Hogy a kath. egyház mégis ragaszkodik a temetéshez, ennek egyik első és legfőbb oka, hogy a szokást két évezed hagyománya és isteni Alapítójának példája szentelte meg. Azután ez jobban is szimbolizálja a haláltól és az emberi méltóságról alkotott fogalmait. A halál neki nem vég és megsemmisülés, hanem az örökélet kapuja, a testre nézve pedig álom, melyet az anyaföld ölébe fektetve alszik át a feltámadásig. Neki a test nem egyszerű atomhalál, hanem a halhatatlan lélek társa, a Szt. Lélek temploma és a föltámadás által az örökélet várományosa. Azért bizonyos szent áhitattal bánik a léleknek lakóhelyével, szentelt földbe helyezi s kegyelelel irtózik tőle, hogy ezt erőszakos uton tűzzel szétrombolja.

Az egyház a dogma sérelme nélkül változtathatna sok szokásán s így a halottak eltakartásán is, de nem teszi, mert azok hitéből és gondolkodásából nőttek ki, vele szerves harmonikus összefüggésben vannak. Ezek mintegy stilszerű kereteit képezik a nála letéteménybe helyezett isteni igazságoknak. Annál kevésbé áldozhatja föl a temetés kegyeleles szokását a halothamvasztásnak, melyet semmiféle elfogadható érveléssel nem lehet támogatni, s mely kezdettől fogva keresztényellenes tendenciával bír. A modern hullaégetés bölcsője a francia forradalom romjai közt ingott. Az első halottat (Fontaine forradalmárt) 1794-ben a Mars mezőn égették el és hamvait a konventnek küldték, a mely azokat a nemzeti archivumban helyezte el. A Szajna-departemnt 1799-ben „tekintettel arra, hogy a hullaégetés régenté általában szokás volt (?) és hogy e szokást vallásos előítéletek szüntették meg” . . . a hullaégetés megerősítését véleményezte. Ebből világosan kitetszik a vallás ellenes célzat. Ez egyébként is érthető a francia forradalom szellemeből, mely tabula rasat akart csinálni az egész történelmi multból.

A francia kezdeményezés egyelőre eredmény nélkül maradt; a hullaégetés csak szórányosan fordult elő és mindenkor nagy megbotránkozást keltett. Napoleon uralomra jutásával és a forradalom leveretésével a hullaégetés mozgalma is elaludt, mignem Grimm Jakab 1849-ben egy a berlini tudományos akadémián tartott felolvasásával azt új életre keltette. Ettől az időtől kezdve a mozgalom hívei óriási erőfeszítéseket tettek, sokáig eredménytelenül, újabb időben nagyobb eredménnyel, mely azonban most sem áll arányban a lázas agitációval. Eddigi eredményeket a következőkben regisztrálhatjuk.

Egyesületeik majdnem minden európai országban vannak, melyek 1887 óta egy nemzetközi ligához tartoznak. A halothamvasztás törvényben van elismerve és létezik a következő országokban: Németország 13 kemencével, Olaszország 28, Angolország 12, Franciaország 3, Svédország 2, Schweiz 4 és Dánia 1; Európán kívül Észak-Amerika 26, Argentína 1, Ausztrália 1 krematoriummal, azonkívül Spanyolország, Kanada, Japan, Brazília és Chileben, de ez utóbbi államokban még nincsenek kemencék.

A mozgalom megindulása óta 1904. júl. 1. ig körülbelül 100.000 hullát hamvasztottak el. A főniti adatokból látható, hogy Európa államai közül Német és Olaszország vezet a halothamvasztás terén. Utóbbi időben Ausztriában is lázas tevékenységet fejtenek ki érdekében. Ha már most figyelemmel kísérjük az egész mozgalmat, annak történetét, ha ismerjük szereplő egyéneit nem lehetünk kétségben a felől, hogy tendenciája a kereszténység ellen irányul. Hivatalos organu-

mai Németországban „Die Flamme“ és Olaszországban a mozgalom érdekeit szolgáló szabadkömives lapok ezt nem is igen titkolták. Mozgató tényezői ritka kivétellel u. n. „szabadgondolkodók“ materialisták és notórius szabadkömivesek. A szabadkömiveség úgy látszik szívbéli ügyének tekintti az egész mozgalmat.

1869. dec. 8-án, tehát ugyanazon a napon, melyen megnyitá a vatikáni zsinat, Nápolyban a szabadkömivesek nyitották meg nemzetközi kongresszusukat, amelyen a . . . testvérek kötelezték magukat, hogy „minden rendelkezésre álló eszközzel, a ferradalmi erőszakot sem véve ki, dolgozni fognak a katholicizmus gyors és radikális mellőzésén.” E célból igen alkalmas eszköznek találták a temetők elvilágiasítását és a halottégetést, mint a mely hivatva van a tulvilági életbe vetett hitet utolsó megnyilvánulásában megsemmisíteni. (?) *Luigi Castellano* a római szabadkömiveség titkára 1885-ben egyik folyóiratuk májusi számában ezeket írta: „A polgári házasság elvette fölül (t. i. a pápától és egyháztól) a családot; a felekezeten világi oktatás elveszi tőlük a fölserdülő nemzedéket; a polgári temetés és halothamvasztás megfosztja őket a halálmal támasztott utolsó igényeiktől; így gyorsan fog velük végezni — a haladás (?)” . . .

Tehát ide lyukad ki a sokat hangoztatott haladás érdeke! Valóban csak így értjük meg a lázas tevékenységet, melyet évtizedeken át a sikerelenség dacára kifejtettek. Persze ezt a végcél sötétben bujkáló természetűkhez híven többnyire csak szűkebb családi körben hangoztatják, a nagy nyilvánosság előtt a higienia, az oekonomia és aesthetika stb. szolgáltatják az érveket.

Lássuk ezeket röviden.

A halothamvasztást szerintük először is a higienia, a közegészség érdeke kívánja. Mert a földbe temetett hullák a belőlük kiszivárgó gázok folytán megrojtják a levegőt, a rajtuk keresztül menő talajviz megmérgezi a forrásokat és kutakat. Hogy mennyi értékük van ez érveknél, arra már régen megféleltek teljesen elfogulatlan szakértők, köztük olyanok is akik különben a halothamvasztás lelkes hívei (pl. Baginsky Berlinben és Gorini) De nemcsak egyes szakértők, hanem orvosi testületek (pl. a zürichi 1875-ben, és a bécsi közegészségügyi kongresszus 1881-ben) is egyhangúan visszautasították a temető ellen emelt vádakait. A tapasztalat azt mutatja, hogy a friss föld a legjobb deszinficiáló szer és semmivel sem támogatja a temetők ártalmas voltáról szóló mesét.

Érvek második csoportjába a nemzetgazdasági tartoznak. Ezeket különösen a materialista *Moleschott* hangoztatta „Der Kreislauf des Lebens“ című munkájában. Szerinte az égetés által föl szabadul a test szénsava, mely a növényvilágban válik hasznárra, a visszamaradt hamuval pedig földjeinket termékenyíthetjük. Mások sokalják a temetők által elfoglalt területeket, melyek a halothamvasztás esetében mind föl szabadulnának a mezőgazdaság javára. Egy olasz krematista már ki is számította mennyivel több gabona teremne így évenként.

Az e fajta érvekre kár volna szót vesztegetni. Ezek csak arra jók, hogy fölárják előttünk a materialis világnézet teljes sivárságát. Az emberies érzés fölborodik és cinikus fölfogáson, melynek az emberi tetem csak egyszerű trágya, s az egész ember minden szenvedése, küzdelse s nagyratórvó tevékenységével nem több mint „Kulturdünger.” Igazán lesújtó tudat volna az emberre, hogy holta után az élők tőle — a kikért tán egész életén át küzdött és szenvedett — még azt a két négyzetméternyi területet is sajátájákká holtot parkokra és egyéb kevésbé szükséges dolgokra sokkal nagyobb területeket fordítanak.

Az ilyenmü érvek kifejtésében a legnagyobb és egyuttal a kommunikál határos rekordot a német *Liball* érte el. (I. Stimmen a M. L. XXXII. 513.) „Der Welt Verderb durch Todtenbegrabung“ (1868) című munkájában nem kevesebbet állít is bizonyit, mint hogy a halottak temetése előbb-utóbb a világ pusztulására vezet. A föld termékenysége és melege szerinte ugyanis ijesztő mérvben fogy, a Spitzbergák, Grönland és Szibéria eljegesedése folyton halad — a temetések miatt, mert ezek által a levegőtől mindig több szénsavat és zsíradékot vonnak el. (?) Mi fogja a világot a végkatasztrófától megmenteni? A ha-

lathamvasztás. Lássuk az új paradicsomot, mely ennek nyomában a földön támad. Először is jobb illat lesz a földön, a naponként elégetett holttestek kellemes pecsenye illatot fognak terjeszteni; a levegő naponként melegebb és zsirosabb és ennek következtében termékenyitőbb hatással lesz a vegetációra. Az enyhe és lágy klima folytán az emberek egészségesek és hosszú életűek lesznek és a föloldott husatomoktól telített levegő sok tápanyagot fog szolgáltatni. Példa rá — ugymond — a szakácsok és szakácsnők, kik általában keveset esznek, mégis jól táplált alakok (!) . . . Aonfelül a hamvasztással az ember kikerüli azt az aesthetika-ellenes és hozzá méltatlan sorsot, hogy a férgek martaléka legyen.

Látható ebből, hogy nemcsak a középkori. uralkodóknak, hanem a modern szellemi irányzatoknak is vannak bohócaik és udvari bolondjaik.

Némelyek még azzal is érvelnek, hogy a hamvasztás megszünteti az élve való eltemetetés veszélyét. Mintha bizony élve megégettetni kellemebb dolog volna!

Ime ennyit érnek a krematisták érvei. Jó részüket már ők maguk is föladták. A higieniarra ma már kevésbé hivatkoznak, a nemzetgazdaságiakat kezdik szegyenleni, ezek helyett ujabbban az *egyetn jogait* tolják előtérbe. Szabadjon mindenkinek holttestével úgy rendelkeznie, amint neki tetszik és ami a fő, szabadjon még a kegyelet rovására is tüntetnie a kereszténység ellen. Mert, hogy az egész mozgalom nem egyéb mint tromba tüntetés, az a történetéből világosan kitünik. A szabadság és haladás nevében fogják követelni a hullaégetés megengedését nálunk is. És tekintve e szövegek hatásos voltát, nincs kizárva, hogy a magyar törvényhozó testület meg is adja az engedélyt, csak azért, hogy a müvelt nyugat le ne sajnáljon bennünket. — De ehhez lesz még a *büntelő igazságszolgáltatásnak* is egy-két szava. A sir megörzi a corpus delicti a krematórium megsemmisíti. A hőmezővásárhelyi férjgyilkos asszonyoknak sötét büne és sok más büntény sohasem jutott volna napfényre, ha az áldozatokat elégették volna.

A pénz kérdése sem utolsó érv a temetégetés ellen. Ez előtt még olyanok is meghajolnak, kiknek se pápa, se kereszténység, se kegyelet nem imponálnak.

A milánói krematórium ugy tudom több mint 300 ezer lirába került s a hamvasztás költségei is jóval fölülmúlják még a szesz temetés költségeit is. Azt hiszem kevés város akad Magyarországon a mely ennyit tudjon és akarjon áldozni — perverz idealokért. A lelkes mecenások pedig a . . . testvérek között is csak gyéren akadnak.

A halothamvasztás sérti a kegyeletet és emberi érzést s azért bátran megövendölhetjük, hogy általános szokássá sohasem lesz, a mint a multban sem volt az sem a görögöknél, sem a rómaiaknál. A jelenben is nagy ellenkezésre talál a nép nagy tömegénél és az összes felekezeteknél. A livornói rabbi 1885-ben hivatkozva a mózesi törvényre ellene foglaltak állást, hasonlóképpen Wolf kopenhágai főrabbi. Mikor a hullaégetők Norvégiában 1881-ben a hamvasztásra engedélyt kértek, a lutheránus püspökök közbelépése folytán elutasították. A porosz lutheránus egyházi tanács 1885-ben szigorúan megtiltotta az olyan tetemek megáldását, melyek elégettettek. Azóta is számtalan protestáns testület nyilatkozott ellitélőleg a hullaégetés felől. A vallási égyék hiánya folytán azonban e tekintetben sincs náluk egyöntetűség. A pozitív hit hiányának tekintélyes része van ebben. Így nem csekély náluk azok száma, kik megalkusznak a destructív szellemi áramlatokkal, csakhogy el ne veszítsék a modern kor rokonszenvét. Göthában az orthodox protestánsok nagy megbotránkozására 1878-ban egyházi áldással avatták föl az első krematóriumot és az ottani superintendens volt egyike az elsőknék, ki megégetette magát. Az ilyen eseteket azután természetesen iparkodnak kihaszálni reklámcélokra.

Külömben az egész halottégető mozgalom nem más, mint sippal dobball való toborzás az atheista világnézet számára és egyik tromba, de kevésbé veszedelmes megnyilvánulása annak a nagy harcnak, mely kereszténység és anti-kereszténység között ma már az egész vonalon foly.

Dr. Reichardt Tamás.

